

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Platební bilance České republiky

Jana Hrdličková

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jana Hrdličková

Provoz a ekonomika

Název práce

Platební bilance České republiky

Název anglicky

The Ballance of Payments of the Czech Republic

Cíle práce

Cílem diplomové práce posoudit stav a vývoj platební bilance České republiky v letech 2006 – 2015 a definovat determinanty, které ovlivňují její vývoj. Dílčím cílem je tvorba teoretického základu, struktura platební bilance, vymezení jednotlivých účtů a vyrovnávacích mechanismů. Dalším dílčím cílem je komparace České republiky se zeměmi Visegrádské skupiny.

Metodika

Teoretická část bude zpracována na základě podkladových materiálů, především studií odborné literatury a dostupných internetových zdrojů. Bude vymezen pojem platební bilance, její struktura a nejdůležitější pojmy s ní spojené. Hlavním cílem teoretické části je vytvořit přehledný a srozumitelný podklad pro praktickou část práce.

V teoretické části bude empirickou analýzou časových řad provedena analýza vývoje platební bilance České republiky za poslední dekádu. Dále bude využita metoda komparace a metoda statistické predikce. Analytická část práce bude čerpat především z dat Českého statistického úřadu a Eurostatu.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

Platební bilance, zahraniční obchod, Česká republika, Visegrádská skupina, empirická analýza, predikce

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

DURČÁKOVÁ, J. – MANDEL, M. *Mezinárodní finance*. Praha: Management Press, 2007. ISBN 978-80-7261-170-6.

HELÍSEK, M. *Makroekonomie : základní kurs*. Slaný: Melandrium, 2002. ISBN 80-86175-25-1.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-006-5.

KUBIŠTA, V. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-191-5.

NORDHAUS, W D. – SAMUELSON, P A. *Ekonomie : 19. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2013. ISBN 978-80-205-0629-0.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Erika Urbánková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Konzultant

Platební bilance, Německo, Česká republika, Slovensko, měna.

Elektronicky schváleno dne 20. 10. 2016

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 10. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Platební bilance České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Jana Hrdličková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Erice Urbánkové, PhD. za cenné rady a připomínky, které mi pomohly při psaní diplomové práce.

Platební bilance České republiky

Souhrn

Předmětem diplomové práce je problematika platební bilance České republiky. Nejprve se práce v teoretické části soustředí na vysvětlení pojmu platební bilance, její hlavní části a definování jednotlivých účtů platební bilance. V práci jsou také vysvětleny zásady sestavování platební bilance dle Mezinárodního měnového fondu.

V analytické části se práce zabývá vývojem platební bilance České republiky od roku 2006 do roku 2015. Sleduje se vývoj jednotlivých účtů, ale také jsou zmíněny indikátory vnější ekonomické rovnováhy. Dále se práce zabývá podstatou Visegrádské skupiny a komparací jednotlivých států na základě ekonomických ukazatelů a indikátorů.

Klíčová slova: platební bilance, zahraniční obchod, Česká republika, Visegrádská skupina, výkonová bilance, zahraniční dluh, vnější ekonomická rovnováha

The Balance of Payments of the Czech republic

Summary

The subject of this diploma thesis is the issue of the balance of payments of the Czech republic. First, the theoretical part of thesis focuses on the explanation of the concept of the balance of payments, its main parts and the definition of the individual accounts of the balance of payments. In the thesis are also explained the principles of compiling the balance of payments according to the International Monetary Fund.

The analytical part of the thesis deals with the development of the balance of payments of the Czech republic in years 2006-2015. Monitors the development of individual accounts and indicators of external economic balance. The work also deals with the principles of the Visegrad group and the comparison of individual country based on economic indicators.

Keywords: balance of payments, international trade, Czech Republic, Visegrad group, net export, external debt, external economic balance

Obsah

1	Úvod.....	12
2	Cíl a metodika práce.....	13
2.1	Cíl práce.....	13
2.2	Metodika práce.....	13
3	Teoretická východiska.....	15
3.1	Platební bilance.....	15
3.2	Metodika tvorby platební bilance dle MMF.....	17
3.3	Horizontální struktura platební bilance.....	18
3.3.1	Běžný účet.....	18
3.3.2	Kapitálový účet.....	20
3.3.3	Finanční účet.....	21
3.3.4	Chyby a opomenutí.....	22
3.4	Vertikální struktura platební bilance.....	22
3.5	Vybraná salda platební bilance.....	23
3.5.1	Saldo obchodní bilance.....	24
3.5.2	Saldo výkonové bilance.....	25
3.5.3	Saldo běžného účtu.....	25
3.5.4	Saldo základní bilance.....	26
3.5.5	Saldo celkové platební bilance.....	27
3.6	Vnější ekonomická rovnováha a vyrovnávací mechanismy.....	27
3.6.1	Vyrovnávací mechanismy platební bilance.....	28
3.6.2	Zahraniční zadluženost.....	30
4	Analytická část.....	32
4.1	Vývoj běžného účtu.....	33
4.1.1	Saldo výkonové bilance.....	35
4.1.2	Primární výnosy.....	37
4.1.3	Sekundární výnosy.....	39
4.2	Vývoj kapitálového účtu.....	40
4.3	Vývoj finančního účtu.....	42
4.3.1	Vývoj přímých zahraničních investic.....	43

4.3.2	Vývoj portfoliových investic	46
4.3.3	Vývoj finančních derivátů	48
4.3.4	Vývoj ostatních investic	50
4.3.5	Vývoj rezervních aktiv	51
4.4	Vybrané ukazatele vnější rovnováhy	52
4.4.1	Podíl běžného účtu platební bilance na HDP	52
4.4.2	Investiční pozice ČR vůči zahraničí.....	54
4.4.3	Zahraněční zadluženost.....	56
4.5	Postavení České republiky v rámci V4 v období 2006–2015.....	58
4.5.1	Charakteristika V4 a jednotlivých zemí	58
4.5.2	HDP České republiky v porovnání se zeměmi V4	62
4.5.3	Porovnání zemí V4 na základě podílu běžného účtu na HDP země	66
5	Závěr.....	73
6	Seznam použitých zdrojů.....	Chyba! Záložka není definována.
7	Přílohy	81

Seznam zkratek

BÚ	– Běžný účet
CEB	– Česká exportní banka
CZK	– Česká koruna
ČNB	– Česká národní banka
ČR	– Česká republika
ČSÚ	– Český statistický úřad
ECB	– Evropská centrální banka
EU	– Evropská unie
EUR	- Euro
FD	– Finanční deriváty
FÚ	– Finanční účet
HDP	– Hrubý domácí produkt
Kč	– Koruna česká
KÚ	– Kapitálový účet
MMF	– Mezinárodní měnový fond
OI	– Ostatní investice
PI	– Portfoliové investice
PZI	– Přímé zahraniční investice
RA	– Rezervní aktiva
SNA	– Systém národních účtů
V4	– Visegrádská skupina

Seznam tabulek

Tabulka 1: Standard International Trade Classification.....	19
Tabulka 2: Vertikální struktura platební bilance	23
Tabulka 3: Přehled aktiv a pasiv finančních derivátů, 2006-2015 (mld. Kč).....	49

Tabulka 4: Vybrané ekonomické ukazatele ČR, 2006-2015	59
Tabulka 5: Vybrané ekonomické ukazatele Slovenska, 2006-2015	60
Tabulka 6: Vybrané ekonomické ukazatele Polska, 2006-2015	61
Tabulka 7: Vybrané ekonomické ukazatele Maďarska, 2006-2015	62

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj platební bilance ČR, 2006-2015, běžné ceny (mld. Kč)	32
Graf 2: Vývoj salda běžného účtu, 2006-2015 (mld. Kč)	33
Graf 3: Struktura salda běžného účtu, 2006-2015 (mld. Kč).....	34
Graf 4: Saldo výkonové bilance, 2006-2015 (mld. Kč)	36
Graf 5: Struktura prvotních důchodů, 2006-2015 (mld. Kč)	39
Graf 6: Vývoj sekundárních výnosů, 2006-2015 (mld. Kč)	40
Graf 7: Vývoj kapitálového účtu, 2006-2015 (mld. Kč)	41
Graf 8: Vývoj finančního účtu, 2006-2015 (mld. Kč).....	42
Graf 9: Vývoj přímých zahraničních investic, 2006-2015 (mld. Kč)	43
Graf 10: České PZI v zahraničí z teritoriálního hlediska	45
Graf 11: PZI v ČR z teritoriálního hlediska	46
Graf 12: Vývoj portfoliových investic, 2006-2015 (mld. Kč).....	48
Graf 13: Vývoj finančních derivátů, 2006-2015 (mld. Kč).....	49
Graf 14: Vývoj salda ostatních investic dle instrumentů, 2006-2015 (mld. Kč)	51
Graf 15: Změna rezervních aktiv, 2006-2015 (mld. Kč).....	52
Graf 16: Podíl salda BÚ na HDP, 2006-2015 (mld. Kč).....	54
Graf 17: Vývoj investiční pozice ČR, 2006-2015 (mld. Kč).....	55
Graf 18: Struktura investiční pozice, 2006-2015 (mld. Kč)	56
Graf 19: Vývoj zahraniční zadluženosti ČR, 2006-2015 (mld. Kč)	57
Graf 20: HDP na obyvatele zemí V4, 2006-2015, absolutní vyjádření (v EUR)	63
Graf 21: HDP na obyvatele zemí V4, 2007-2015, řetězové indexy (%)	64
Graf 22: HDP na obyvatele zemí V4, 2006-2015 (EUR).....	66
Graf 23: Podíl BÚ zemí V4 na HDP, 2006-2015 (%HDP).....	67
Graf 24: Podíl BÚ na HDP zemí V4, 2006-2015, řetězové indexy (%)	70
Graf 25: Podíl BÚ na HDP zemí V4, 2006-2015 (%HDP).....	72

1 Úvod

Při charakterizování vývoje ekonomiky daného státu má významnou roli její vnitřní a vnější ekonomická rovnováha. Zatímco vnitřní rovnováha je posuzována na základě makroekonomických ukazatelů, jako je například cenová hladina, míra nezaměstnanosti nebo tempo růstu HDP, k posouzení vnější ekonomické rovnováhy slouží právě platební bilance jako nejdůležitější zdroj informací. Platební bilance je statistický zápis ekonomických transakcí mezi danou ekonomikou a zahraniční ekonomikou za určité časové období. Platební bilance ovlivňuje řadu veličin, například hrubý domácí produkt, úrokovou míru, devizový kurz či úroveň cen a zboží. Data platební bilance slouží jako podklad pro salda platební bilance, která jsou společně s investiční pozicí země a zahraniční zadlužeností nejdůležitějšími indikátory vnější ekonomické rovnováhy země.

Platební bilanci sestavuje v České republice Česká národní banka, na základě manuálu Mezinárodního měnového fondu, aby byla dodržena srovnatelnost s ostatními zeměmi a měla vypovídající schopnost pro další práci s údaji. Investoři na základě platební bilance analyzují vývoj ekonomik ostatních zemí a mají možnost předvídat potenciál daného trhu pro investice.

Ekonomika České republiky se řadí k malým otevřeným ekonomikám, tento typ ekonomiky je velmi citlivý na vnější vlivy. Česká republika značně obchoduje s jinými zeměmi, především proto, že si sama nemůže zajistit veškeré zboží či služby, nebo je výhodnější importovat ze země jiné. Po vstupu do Evropské unie jsou možnosti ještě rozsáhlejší a stále častěji dochází i k pohybu osob, mimo kapitálu a zboží, proto je vhodné se více zabývat vnější rovnováhou země. Trh České republiky se více otevřel i zahraničním investorům, kteří přinášejí do ekonomiky finanční prostředky, a to pozitivně ovlivnilo platební bilanci. Avšak příliv investorů do země přináší i značná rizika.

Všeobecně se zastává názoru, že není lepšího měřítka pro hodnocení vnější ekonomické rovnováhy, než je platební bilance.

2 Cíl a metodika práce

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je posoudit stav a vývoj platební bilance České republiky v letech 2006-2015. Na základě investiční pozice země a zahraniční zadluženosti posoudit tvar vnější ekonomické rovnováhy České republiky. Jedním z dílčích cílů je poskytnout teoretické znalosti o platební bilanci, její struktuře a jednotlivých účtech, ale i o metodice tvorby platební bilance. V další části je cílem posoudit stav české ekonomiky vůči ekonomikám Visegrádské skupiny prostřednictvím makroekonomických ukazatelů jednotlivých zemí.

2.2 Metodika práce

První část práce se zabývá teoretickým podkladem, který slouží k následnému zpracování analytické části a lepšímu pochopení tvorby platební bilance. Teoretická část je zpracována na základě studia odborné literatury a článků týkajících se platební bilance všeobecně. Důležitým dokumentem ke zpracování této části byl Manuál k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí. Na základě manuálu vydaného Mezinárodním měnovým fondem sestavuje i Česká republika platební bilanci.

V analytické části práce vycházela z podkladů České národní banky, která ročně vydává Zprávy o vývoji platební bilance, od roku 2011 jsou informace o platební bilanci součástí Zprávy o inflaci, která je vydávána každé čtvrtletí. Dalším důležitým krokem bylo nashromáždění podkladových dat k dalšímu zpracování. Data pro Českou republiku byla převážně získávána ze statistik České národní banky. V případě Visegrádské skupiny z Eurostatu a Českého statistického úřadu, který disponuje předdefinovanými tabulkami z databáze Eurostatu. Dále byla provedena analýza časových řad pro jednotlivé účty platební bilance. Časové řady byly zaznamenány pro období let 2006–2015. V rámci Visegrádské skupiny byla provedena komparace vybraných ekonomických ukazatelů. Pro analýzu vnějších ekonomických ukazatelů byl použit indikátor finanční stability, konkrétně podíl běžného účtu platební bilance na hrubém domácím produktu. Indikátor představuje

míru vnější nerovnováhy ekonomiky a je obvykle vyjádřen v poměrových jednotkách (%). Indikátor má stanovenou kritickou hranici, která se nachází na hodnotě -5 %. V případě dlouhodobého překračování hranice se stává ekonomika dané země pochybnou pro zahraniční investory.

Výpočet indikátoru

Indikátor podílu běžného účtu platební bilance je vyjádřen jako podíl, kde v čitateli je saldo běžného účtu platební bilance a ve jmenovateli je hodnota HDP. Výsledkem je indikátor vyjádřen v procentech. Čítec i jmenovatel musí být vyjádřen v běžných cenách.

V práci byly také použity statistické metody pro stanovení trendu vývoje hrubého domácího produktu na obyvatele zemí Visegrádské skupiny. Konkrétně index řetězový.

Vzorec pro výpočet řetězového indexu

$$r_T = \frac{x_T}{x_{T-1}}$$

- r_T ...poměr let T a T-1
- x_T ---hodnota T-ho roku

Řetězový index neboli koeficient růstu, vyjadřuje přírůstek veličiny ve dvou po sobě jdoucích obdobích. Řetězový index lze vyjádřit v relativní formě, v procentech, v tom případě se jedná o tempo růstu veličiny. (SVATOŠOVÁ, a další, 2008)

Pro lepší vizualizaci dat bylo využito boxplotů, často známých pod pojmem krabicový diagram. Jde o graf, který využívá kvartilů datové řady. V práci jich bylo využito pro grafické zobrazení podílu běžného účtu zemí V4 na hrubém domácím produktu zemí V4 a hrubého domácího produktu na obyvatele zemí V4. Boxploty vychází z určení mediánu, tzv. střední hodnoty, maxima a minima datové řady a prvního a třetího kvartilu. Obvykle horní část obdélníku představuje třetí kvartil, horizontální čára v blízkosti středu indikuje medián a ve spodní části obdélníku se nachází první kvartil. Konec svislé čáry vedoucí nahoru z obdélníku zobrazuje představuje maximální hodnotu. Naopak, čára vedoucí svisle dolů představuje minimální hodnotu. Křížek uprostřed obdélníku představuje aritmetický průměr datové řady. (LANE, nedatováno)

3 Teoretická východiska

3.1 Platební bilance

Platební bilance zachycuje transakce ekonomiky daného státu se zahraničními subjekty během určitého období. Na platební bilanci lze pohlížet ze dvou různých pohledů. Na jedné straně zachycuje toky zboží, služeb, peněz a kapitálu mezi devizovými rezidenty a nerezidenty. Na straně druhé, zaznamenává, jak tyto transakce působí na změnu aktiv a pasiv domácí ekonomiky v porovnání se zahraniční ekonomikou, tyto toky následně stimulují vznik devizové poptávky a nabídky na devizovém trhu a ovlivňují hodnotu devizového kursu. (MANDEL, a další, 2016)

Platební bilance je záznam ekonomických transakcí mezi domácí ekonomikou a ostatními zeměmi světa. Jde o systematický statistický záznam, který sleduje ekonomické transakce většinou po dobu jednoho roku, avšak délka období se může lišit v jednotlivých zemích. Zaznamenává transakce mezi tuzemci, což je fyzická osoba s trvalým pobytem v dané zemi nebo právnická osoba se sídlem v zemi, a cizozemci, osoby právnické i fyzické, které nelze označit za tuzemce. (PLCHOVÁ, 2007)

Platební bilance vyjadřuje vztah dvou ekonomických subjektů, určité země a jejich transakcí se zahraničím. Zaznamenává mezinárodní pohyb statků, služeb, výrobních faktorů, pohledávek a závazků během určitého období, nejčastěji za období jednoho roku. Brčák a Sekerka rozlišují dva typy transakcí, tržní a účetní. Tržní transakce představuje vztah dvou trhů, export a import. Druhý typ statisticky vykazuje veškeré zahraniční transakce země během určitého období podvojným účetním záznamem. (BRČÁK, a další, 2010)

Samuelson chápe platební bilanci jako výkaz zaznamenávající veškeré hospodářské toky do země a země. Jde tedy o nástroj, který sleduje tok statků, služeb a kapitálu mezi dvěma zeměmi. (SAMUELSON, a další, 2007)

Na základě bilance se hodnotí rovnováha ekonomiky dané země z vnějšího pohledu a lze tak předvídat kapacitu trhu příslušné země.

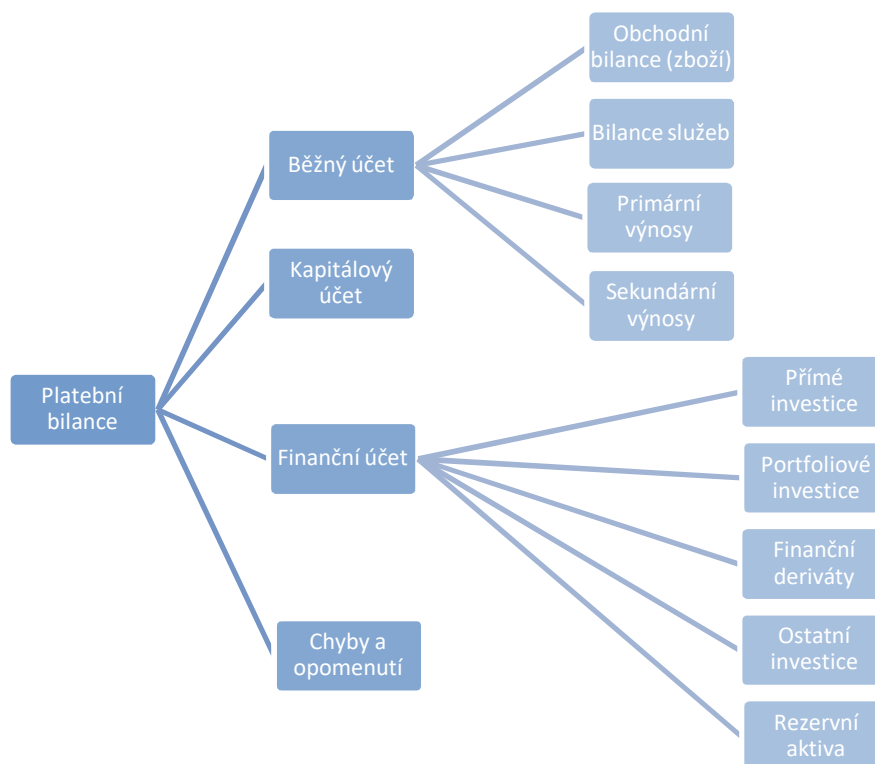
Platební bilance je zaznamenávána na principu podvojného účetnictví, proto musí být jako celek vždy vyrovnaná.

$$BÚ + FÚ + KÚ + CH = 0 \text{ (NEUMANN, a další, 2010)}$$

Zachycuje veškeré mezinárodní obchodní a finanční transakce dané země za určité období, jde tedy o statistický výkaz. Jedná se o významný ukazatel vnější výkonnosti země, jejího rozvoje a úspěšnosti či neúspěšnosti hospodářské politiky dané země. Mimo jiné ovlivňuje další klíčové makroekonomické veličiny, jako je HDP, zaměstnanost, úroková míra a devizový kurz, avšak samotná platební bilance je těmito veličinami také zpětně ovlivňována. (BRČÁK, a další, 2010) (MANDEL, a další, 2016)

Výsledná platební bilance se může nacházet v rovnováze, přebytku či deficitu. Platební bilance je v rovnováze, pokud finanční účet plně pokryje schodek účtu běžného nebo naopak, přebytek běžného účtu je zcela vyčerpán schodkem finančního účtu. (MANDEL, a další, 2016)

Obrázek 1: Schéma platební bilance – horizontální struktura

Zdroj: IMF, 2009. Vlastní zpracování. (IMF, 2009)

3.2 Metodika tvorby platební bilance dle MMF

Tvorbu obecných manuálů k sestavování platební bilance má na starost Mezinárodní měnový fond již od roku 1948, v ČR koordinuje zavádění nových standardů ČSÚ a ČNB, v zemích Evropské unie je to EUROSTAT a ECB. Nejaktuálnější vydání je Manuál k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí (BPM6) z roku 2008, které upravilo a aktualizovalo vydání z roku 1993. Manuál byl vydán na základě spolupráce Oddělení statistiky MMF a Výboru MMF pro statistiku platební bilance. K tvorbě přispěli i mezinárodní organizace prostřednictvím konzultací. O aktualizaci stávajícího manuálu bylo rozhodnuto roku 2001, přesto, že páté vydání (BPM5) bylo do té doby dostatečné, bylo potřeba zahrnout do nové verze zlepšení a aktualizace metodiky, která nebyla upravena od roku 1993. Manuál byl revidován souběžně se zaváděním systému národních účtů (SNA, 2008) a Evropského systému národních účtů (ESA, 2010), kvůli souladu mezi těmito příručkami. (IMF, 2009) (ČNB, 2008)

Jedním z hlavních důvodů zavedení BPM6 byly změny spojené s procesem globalizace. Manuál v tomto ohledu pojednává především o přeshraničním pohybu osob, zvýšeném užívání přeshraničních výrobních procesů a o složitých strukturách mezinárodních korporací. Dále se manuál zaměřil na podrobnější zpracování rozvah podniků a finančních institucí, kvůli zvýšenému zájmu analytiků o stavu ekonomiky a její zranitelnosti. Posledním hlavním tématem jsou finanční inovace, které jsou spojené s novými finančními nástroji. (IMF, 2009)

První významnou změnou nového vydání manuálu je úprava používání znamének neboli „sign convention“. Ke změně došlo zejména u finančního účtu na straně pohledávek. Zvýšení pohledávek a zvýšení závazků se nyní označuje znaménkem kladným, naopak snížení pohledávek a závazků znaménkem záporným. (OLŠOVSKÝ, 2014)

Co se hlavní struktury týče, ta zůstala stejná, pouze se položka devizových rezerv přesunula pod finanční účet. Dříve platilo, že devizové rezervy byly vyrovnávací položkou platební bilance. (OLŠOVSKÝ, 2014)

Nejvíce byl ovlivněn účet běžný, především položky obchodní bilance a bilance služeb. V rámci obchodní bilance se položky zboží pořízené v přístavech a všeobecné zboží sloučily do jedné pod názvem všeobecné zboží. A položky zušlechtění a opravy se nyní účtují pod bilanci služeb, dle BMP5 spadaly pod obchodní bilanci. Merchantingové obchody se reklasifikovaly ze služeb do zboží. BMP6 nově eviduje patenty a autorská práva jako výrobní aktiva, nachází se tedy pod položkou výzkum a vývoj. BMP5 řadil poplatky za využívání duševního vlastnictví, výzkum a vývoj pod kapitálový účet. Přímé zahraniční investice se podle BMP6 vykazují na bázi brutto, změnou dochází ke zvýšení pořízení finančních aktiv, ale i čistý přírůstek závazků. (OLŠOVSKÝ, 2014)

3.3 Horizontální struktura platební bilance

Platební bilance se dle MMF v rámci horizontální struktury vnitřně člení do čtyřech základních položek:

- Běžný účet
- Kapitálový účet
- Finanční účet
- Saldo chyb a opomenutí

3.3.1 Běžný účet

Běžný účet platební bilance zahrnuje pohyb zboží a služeb, výnosy a náklady spojené s mezinárodním pohybem kapitálu a pracovních sil, také obsahuje jednostranné běžné převody. Dle struktury běžného účtu lze sledovat otevřenost dané ekonomiky vůči zbylému světu. (MANDEL, a další, 2016)

Běžný účet je tvořen čtyřmi položkami:

- Obchodní bilance neboli bilance zboží
- Bilance služeb
- Primární výnosy
- Sekundární výnosy

Obchodní bilance je významnou součástí běžného účtu. Zachycuje objem exportovaného a importovaného zboží, ne služeb. Saldo obchodní bilance vyjadřuje rozdíl hodnoty vývozu a dovozu zboží. Kladné saldo vykazuje země, pokud hodnota vývozu země převyšuje hodnotu dovozu země, naopak se jedná o zápornou obchodní bilanci. Export a import zboží je klasifikován dle Standard International Trade Classification do skupin uvedených níže v tabulce č. 1. Co se týče teritoriální struktury ČR, export a import je rozdělen na skupiny - svět, eurozóna, ostatní evropské země, země Ameriky, Afriky, Asie, dále se eviduje export a import v rámci Austrálie a Nového Zélandu. Novinkou je začlenění do platební bilance také re-export, tedy pokud obyvatel ČR doveze ze zahraničí zboží s následným vývozem, a merchantingové obchody – „*nákup zboží rezidentem domácí ekonomiky v zahraničí od nerezidenta s následným prodejem jinému nerezidentovi bez uskutečnění dovozu zboží do domácí ekonomiky.*“ (MANDEL, a další, 2016)

Tabulka 1: Standard International Trade Classification

Třída	Zboží
0	Potraviny a živá zvířata
1	Nápoje a tabák
2	Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky
5	Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
7	Stroje a dopravní prostředky
8	Průmyslové spotřební zboží
9	Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné

Zdroj: United Nations Statistics Division, 2016. Vlastní zpracování.

Bilance služeb zahrnuje vývoz a dovoz služeb do země a ze země. Kolikrát se označuje jako neviditelný obchod. Nejvýznamnějšími položkami jsou mezinárodní doprava, mezinárodní pojištění a zahraniční cestovní ruch. Dále se sem zahrnují služby finanční, osobní, kulturní a rekreační služby, vládní služby a IT služby, a ostatní obchodní služby. V zemích, kde je značně rozvinutý cestovní ruch může bilance služeb značně ovlivnit celkové saldo běžného účtu. Bilance služeb a obchodní bilance se společně označuje jako bilance výkonová. (BRČÁK, a další, 2010) (HELÍSEK, 2002)

Primární výnosy, dříve bilance výnosů, jsou tvořeny zejména výnosy a náklady spojenými se zahraničními investicemi. Tedy, účet zahrnuje výnosy a náklady uskutečněné výrobními faktory domácí ekonomiky v zahraničí, ale i naopak, výnosy a náklady uskutečněné zahraničními státy v rámci domácí ekonomiky. (MANDEL, a další, 2016)

Sekundární výnosy, známá jako bilance běžných převodů, jsou platby uskutečněné pouze jednostranně, a to do zahraničí nebo ze zahraničí, ale nejsou spojené se vznikem závazků či pohledávek. V rámci státních plateb se jedná o hospodářskou pomoc, dary a příspěvky nadnárodním organizacím. Soukromé platby pak zahrnují výživné, dary, dědictví apod. (MANDEL, a další, 2016)

3.3.2 Kapitálový účet

Do kapitálového účtu se řadí transakce spojené s příjmem nebo vydáním kapitálových převodů nevyrobených nefinančních aktiv. Jde o transfery související s migrací obyvatelstva, investičními granty získané od EU a promíjení dluhů, pozemky pro zastupitelské úřady a patenty, autorská práva. Transakce, které se týkají mezinárodního investování, jsou zaznamenávány na finančním účtu platební bilance. (MANDEL, a další, 2016) (HELÍSEK, 2002)

3.3.3 Finanční účet

Zachycuje pohyb finančního kapitálu mezi rezidenty a nerezidenty a člení se na přímé zahraniční investice, portfoliové investice, ostatní investice, finanční deriváty a rezervní aktiva. „*Kreditní operace zahrnují snížení zahraničních aktiv nebo zvýšení zahraničních pasiv. Debetní operace zahrnují zvýšení zahraničních aktiv nebo snížení zahraničních pasiv.*“ (MANDEL, a další, 2016)

Přímé zahraniční investice jsou investice do jiné země a účelem je zisk takového procenta akcií, které umožní zahraničnímu investorovi rozhodovat v rámci společnosti, obvykle se jedná o deset procent podílu. Investor se však musí podílet na řízení podniku a mít zájem o společnost a její budoucí vývoj. Mezi PZI se řadí i dlouhodobé úvěry od mateřských společností směrem ke svým pobočkám v zahraničí nebo dceřiným společnostem. (HELÍSEK, 2002)

U **portfoliových investic** jde o pohyb akcií či cenných papírů, kde není dosaženo desetiprocentní podmínky kontroly podniku, nejde tedy o zahraniční investice. Do portfoliových investic se řadí i dluhopisy a další dlouhodobé dluhové cenné papíry.

Finanční deriváty se účtovaly pod portfoliové investice, od roku 2001 jsou samostatnou složkou. Mezi deriváty patří termínované obchody (forwardy, futures, opce, swapy) a jsou založeny na podkladovém aktivu, zejména akcie, měna či dluhopis. Hodnota aktiva určuje hodnotu derivátu. Slouží k zajištění rizik a ke spekulativním obchodům, důležitou vlastností derivátu je časová prodleva mezi uzavřením a samotným plněním. (MANDEL, a další, 2016)

Ostatní investice jsou úvěry dlouhodobého charakteru, poskytnuté i přijaté podniky, obchodními bankami, vládou a centrální bankou. Zahrnují se sem i pohyby krátkodobého kapitálu. Nově se pod ostatní investice řadí i transakce související s účastí v mezinárodních organizacích. (ČNB, 2008)

Rezervní aktiva jsou devizové rezervy, které byly v platební bilanci vedeny samostatně a až se zavedením šestého vydání manuálu byly přesunuty pod účet finanční. Rezervní aktiva jsou měny, komodity nebo jiný finanční kapitál v držení měnových orgánů, například centrální banky. Slouží k financování obchodní nerovnováhy a kontrolují

dopad měnových výkyvů. Rezervní aktiva mohou být použita k financování činností centrální banky. (INVESTOPEDIA, 2008)

3.3.4 Chyby a opomenutí

Tato položka se účtuje jako poslední a vyjadřuje nedokonalosti v evidenci toků, nepřesnosti způsobené například kursovými přepočty a získávání údajů z různých statistik poskytovaných celními úřady a bankami. Tento účet vyrovnává platební bilanci, aby platilo pravidlo vyrovnanosti účtů. (HELÍSEK, 2002)

V ideálním případě by se měl rovnat součet kreditních položek součtu položek debetních. Avšak značná část transakcí je centrální bankou pouze odhadována při sestavování platební bilance, proto se tyto dvě položky nikdy nerovnejí a musí být kompenzovány. Zejména jde o cestovní ruch a import či export zboží, které slouží k osobnímu užití a nepodléhá tak celní povinnosti. (PLCHOVÁ, 2007)

Saldo chyb a opomenutí zahrnuje změny měnového kurzu při apreciaci nebo depreciazi měny. ČNB tedy musí účtovat kurzové rozdíly. (KUBIŠTA, 2009)

Nastane-li situace, kdy je saldo chyb a opomenutí relativně vysoké vůči ostatním saldům, centrální banka vypočetla bilanci zřejmě neúspěšně, avšak ani nízké saldo chyb nezaručuje správnost dat v rámci bilance, jelikož mohla nastat situace, kdy se kompenzovaly nezaznamenané kreditní a debetní transakce. (PLCHOVÁ, 2007)

3.4 Vertikální struktura platební bilance

Kromě horizontální struktury lze platební bilanci členit i z hlediska vertikální struktury platební bilance. Toto hledisko vychází z principu podvojnosti platební bilance, tedy, že každá transakce je v bilanci zaúčtována dvakrát. A to v rámci kreditní položky a debetní položky. Přírůstek na účtu kreditních položek zlepšuje platební bilanci, naopak přírůstek debetních položek znamená zhoršení platební bilance. Kreditní položky vytváří na trhu devizovou nabídku, debetní položky vytváří devizovou poptávku. Položky kreditní tedy

znamenaají příliv peněz ze zahraniční ekonomiky do domácí ekonomiky, debetní představují naopak odliv peněz. Pro lepší představu lze sledovat rozdělení jednotlivých položek v tabulce č. 2 uvedené níže.

Tabulka 2: Vertikální struktura platební bilance

Kreditní položky – devizová nabídka	Debetní položky – devizová poptávka
Export zboží	Import zboží
Export služeb	Import služeb
Import důchodů	Export důchodů
Import transferů	Export transferů
Import kapitálu	Export kapitálu
Snížení zahraničních aktiv	Zvýšení zahraničních aktiv
Zvýšení zahraničních pasiv	Snížení zahraničních pasiv

Zdroj: Brčák, Sekerka, 2010. Vlastní zpracování.

3.5 Vybraná salda platební bilance

Analýza platební bilance se provádí na základě salda platební bilance. Salda platební bilance rozlišujeme na dílčí a kumulativní, kdy dílčí salda prezentují rozdíl mezi kreditními a debetními položkami jednotlivých složek platební bilance. Řadí se sem saldo obchodní bilance, saldo bilance služeb, saldo bilance výnosů, saldo bilance transferů, saldo krátkodobého kapitálu a saldo dlouhodobého kapitálu. (KLÍMA, 2006) Základní forma kumulativního salda je složena z položek, které jsou obsaženy v saldu platební bilance a položky vyrovnávající saldo platební bilance. Mezi kumulativní salda řadíme saldo výkonové bilance, saldo běžného účtu a saldo celkové platební bilance. (MANDEL, a další, 2008)

Salda platební bilance slouží k posouzení vnější ekonomické rovnováhy země, jejich analýza posuzuje, jaký vliv mělo výsledné saldo na měnovou rovnováhu, pohyb úrokové míry a devizového kurzu, ale i jak mohla platební bilance ovlivnit celkový hospodářský růst země, platební bilance tedy neanalyzuje pouze vnější ekonomiku země. (JIRGES, a další, 1996)

Nerovnováha platební bilance vzniká na základě šoků, které mají různý charakter, některé jsou stálé, jednorázové, vnitřní nebo vnější. Patří sem šoky poptávkové, šoky vzniklé na základě růstu cen surovin či portfoliové šoky. Vzniklá nerovnováha platební bilance se napравuje změnou devizových rezerv nebo zvýšením či snížením úrokových sazeb. (MANDEL, a další, 2008)

Pokud se platební bilance pomyslně rozdělí na dvě části, vznikne tak podklad pro sestavení rovnice pro výpočet salda bilance. Rozdělení lze provést pod jakoukoli položkou platební bilance, čímž se rozdělí na dvě části, které poté odpovídají levé a pravé části rovnice. Levá strana zaznamenává položky prvního okruhu, který se rovná položkám okruhu druhého, pravé straně, avšak s obráceným znaménkem. (JIRGES, a další, 1996)

Práce se v další kapitole věnuje jednotlivým saldům platební bilance a jejich matematické interpretaci, proto je vhodné seznámení s jednotlivými zkratkami v rovnicích.

EX = export zboží a služeb

IM = import zboží a služeb

D = důchody

T = transfery

DK = dlouhodobý kapitál

KK = krátkodobý kapitál

DR = devizové rezervy

3.5.1 Saldo obchodní bilance

Saldo obchodní bilance charakterizuje zahraniční obchod země. Jde tedy o rozdíl mezi exportem a importem zboží, kdy kladný výsledek salda znamená, že daná ekonomika země více zboží vyveze, než doveze a naopak, záporný výsledek značí vyšší dovoz zboží nad vývozem zboží. Saldo obchodní bilance vypovídá o otevřenosti ekonomiky vůči ostatním zemím. Tento typ salda nemá vysokou vypovídací hodnotu a je značně omezené. (JIRGES, a další, 1996)

3.5.2 Saldo výkonové bilance

$$EX - IM = - (D + T + DK + KK + DR)$$

Saldo se označuje jako čistý export a jedná se o kumulativní typ salda. Podíl exportu a importu v rámci platební bilance neustále roste, tím se stává saldo výkonové bilance významnější oproti saldu obchodní bilance, která nezahrnuje pohyb služeb, který má stále rostoucí tendenci. Tím se stává saldo výkonové bilance významným faktorem pro hodnocení vnější ekonomické výkonnosti země. Jsou země, které mají ekonomiku založenou na poskytování služeb a obchod se zbožím je v dané ekonomice často pasivní. (JIRGES, a další, 1996)

Pomyslné rozdělení, které slouží k rozeznání pravé a levé strany rovnice salda je v tomto případě pod položkou služeb. Čistý export je jednou ze složek, ze kterých se počítá HDP země. Jedná se o součet spotřeby, investic, vládních výdajů a čistého exportu. Z toho lze usoudit, že saldo výkonové bilance může významně ovlivnit HDP země. Pokud je tedy saldo aktivní, roste i HDP. Saldo výkonové bilance sleduje i vývoj zahraničních směnných relací, poměr indexu zahraničních exportních cen vůči cenám importním. Index se zlepšuje, pokud exportní ceny rostou rychleji než importní ceny. Když naopak dojde ke zhoršení indexu, vzniká potřeba pokrýt stejný reálný objem dovozu větším množstvím reálného vývozu, jinak by došlo k poklesu výkonové bilance. (MANDEL, a další, 2008) (DURČÁKOVÁ, a další, 2010)

3.5.3 Saldo běžného účtu

$$EX - IM + D + T = - (DK + KK + DR)$$

Oproti výkonovému saldu, kdy je první část rovnice tvořena pouze rozdílem mezi exportem a importem, je v saldu běžného účtu doplněn tento rozdíl o důchody a transferové platby. Považuje se za nejreálnější odraz vnější ekonomické rovnováhy země.

Pozice země z hlediska investičního zahrnuje aktiva a pasiva dané země vůči zahraničí k danému okamžiku. Po odečtení pasiv od aktiv vznikne saldo investiční pozice země.

Kladné saldo běžného účtu je z dlouhodobého hlediska neudržitelné. Kladné saldo vede k růstu pohledávek za zahraničními subjekty, ke snižování velikosti zahraničních závazků, ke zvyšování úrovně rezervních aktiv či ke zvyšování držby zahraničního majetku domácími subjekty. Opačný efekt nastává v případě, že je saldo běžného účtu deficitní. Pokud je běžný účet vyrovnaný, saldo běžného účtu se nemění a nastává ekonomická rovnováha platební bilance. Jestliže není kladné saldo dorovnáno finančním účtem, vzniká tlak na zhodnocení měny. V rámci plovoucího kurzu dochází ke zhodnocení měny, poklesne tedy export a zvýší se import, protože domácí výrobky zdraží a naopak, se zlevní ty zahraniční. Co se týče pevného kurzu, centrální banka musí intervenovat prodejem domácí měny za zahraniční, tím dojde ke zvýšení rezerv. Dlouhodobý deficit tlačí na depreciaci měny domácí. Lze ho považovat za přijatelný do té míry, do kdy je financovaný dlouhodobým nedluhovým kapitálem, nebo je možné využití na rozšíření domácích výrobních kapacit. Nedoporučuje se přesáhnout poměr deficitu vůči HDP přes 5 %. (JIRGES, a další, 1996)

3.5.4 Saldo základní bilance

$$EX - IM + D + T + DK = - (KK + DR)$$

Využívá se k posouzení schopnosti financovat deficit salda běžného účtu. Označuje se také jako saldo nedluhového financování. Saldo základní bilance je některými autory považováno za vhodnější způsob měření celkové devizové rovnováhy země, z důvodu zařazení přímých a nepřímých investic do prvního okruhu platební bilance. Pohyb těchto investic je zpravidla příčinnou trvalého přerozdělení zdrojů mezi tuzemskou a zahraniční ekonomikou. (DURČÁKOVÁ, a další, 2010)

Z hlediska posouzení rovnováhy země je saldo základní bilance vhodné v modifikované formě, pod dlouhodobý kapitál budou spadat pouze přímé zahraniční

investice a část nepřímých investic, u těchto položek lze předpokládat setrvání v domácí ekonomice nebo v zahraničí. (JIRGES, a další, 1996)

3.5.5 Saldo celkové platební bilance

$$EX - IM + D + T + DK + KK = - (DK_{CEB} + KK_{CEB} + DR)$$

Nebo též saldo maximální likvidity. První okruh zahrnuje oproti saldu základní bilance navíc krátkodobý kapitál, ale veškeré kapitálové transakce centrální emisní banky patří do okruhu druhého, společně s devizovými rezervami. (DURČÁKOVÁ, a další, 2010)

Saldo maximální likvidity je vhodné k analýze bilance a její vazby na vnitřní měnovou rovnováhu. Platební bilance je v tomto případě vyrovnaná, pokud centrální emisní banka neprodává ani nenakupuje na devizovém trhu. Aktivní saldo je v případě, že CEB prodává domácí měnu a zároveň nakupuje devizy, pasivní saldo nastane, pokud CEB prodává devizy a nakupuje domácí měnu. Snižuje tím domácí zásobu peněz. (DURČÁKOVÁ, a další, 2010)

Celkové saldo platební bilance se často vyskytuje v rámci makroekonomických modelů. Převážně v nulové podobě, například v modelu IS-LM-BP, kdy je funkce odvozována za podmínky nulové BP. Ale naopak je vyžadováno aktivní saldo celkové platební bilance v monetárním přístupu, jelikož růst deviz musí být v poměru k růstu importu zboží a služeb. (DURČÁKOVÁ, a další, 2010)

3.6 Vnější ekonomická rovnováha a vyrovnávací mechanismy

K posouzení vnější ekonomické rovnováhy státu slouží i platební bilance. Tedy nejen celková platební bilance, ale i její jednotlivé části a účty.

Je vhodnější mluvit o tvaru vnější ekonomické rovnováhy než o vnější ekonomické rovnováze či nerovnováze. Z hlediska vyrovnanosti je platební bilance jako celek vždy

vyrovnaná, i v případě, že není brána v potaz položka změny devizových rezerv. Avšak i v situaci, kdy centrální banka neintervenuje, dochází k zanedbatelným změnám devizových rezerv. (PLCHOVÁ, 2007)

V případě, kdy země chce více dovážet zboží a služby, než vyváží, a není schopna pokrýt vzniklý deficit výnosy nebo zahraničními transfery, dojde na situaci, kdy musí vyvážet aktiva, která promění v kapitál na pokrytí schodku běžného účtu. V opačném případě musí země za přebytek cizí měny nakoupit zahraniční aktiva a zároveň tak umožnit zahraničním subjektům nakoupit dodatečné zboží a služby. V obou situacích je platební bilance vyrovnaná, ale tvar vnější rovnováhy je odlišný. (PLCHOVÁ, 2007)

Za vhodný tvar vnější ekonomické rovnováhy lze považovat takový, který je dlouhodobě udržitelný a do budoucna nenasvědčuje skokové depreciaci domácí měny. Skokové znehodnocení měny může vyvolat problémy a ohrozit tak vnitřní rovnováhu ekonomiky země. Často vyvolává inflační tlaky nebo neschopnost domácích subjektů plnit závazky v cizí měně, z důvodu výrazného zadlužení vzniklého právě znehodnocením měny. (PLCHOVÁ, 2007)

Velmi často dochází k záměně pojmů účetní vyrovnanost a vnější rovnováha. Účetní vyrovnaností je na mysli vyrovnanost zajištěná podvojným zápisem veškerých položek bilance, ale nejedná se o rovnováhu účtů. Rovnováha na účtech je nejprve zajišťována přebytkem na finančním účtu, avšak ten nemusí vždy pokrýt vzniklý schodek, proto jsou zde devizové rezervy. Avšak devizové rezervy nelze využívat stále, mohlo by dojít k jejich vyčerpání. Z toho důvodu se používají vyrovnávací mechanismy platební bilance. (PLCHOVÁ, 2007)

3.6.1 Vyrovnávací mechanismy platební bilance

I v případě, kdy je platební bilance vyrovnaná, mohou jednotlivé účty vykazovat přebytky nebo deficity. Nejčastěji tato situace nastává na běžném účtu, kde je účet automaticky vyrovnáván důchodovým, cenovým, monetárním nebo měnovým mechanismem.

Důchodový mechanismus

Jeden pohled na důchodový mechanismus je, že s vysokým exportem roste i výše důchodu v domácí ekonomice. Avšak s vyšším důchodem roste i potřeba více spotřebovat. V důsledku vysoké spotřeby roste míra importu do země, to zapříčiní rovnováhu exportu a importu, což znamená, že se platební bilance vyrovná. Záporný běžný účet snižuje výši důchodu, a v návaznosti na to klesá import, čímž se vyrovnává platební bilance. (NEUMANN, a další, 2010)

Cenový mechanismus

Mechanismus vychází za předpoklad rozdílu mezi cenovými hladinami dvou obchodujících zemí a pevným směnným kurzem. Čím větší je hodnota exportu, tím větší je objem peněz v domácí ekonomice. S větším objeme peněz, ale stoupá i cenová hladina a zboží a služby domácí ekonomiky se zdražují. Z toho důvodu nastává situace, kdy je nutné snížit export. V důsledku toho se export a import dostávají na stejnou hranici a platební bilance je opět vyrovnaná. Mechanismus funguje i opačné situaci. K úplné rovnováze dochází, když jsou transakční náklady obchodu zanedbatelné. (VARADZIN, 2013)

Měnový mechanismus

Měnový vyrovnávací mechanismus funguje na principu změny měnového kurzu, pokud se jedná o plovoucí měnový kurz. Předpokládá se neměnnost cenové hladiny domácí i zahraniční ekonomiky pro zjednodušení modelu.

V situaci, kdy je saldo běžného účtu pasivní dochází ke zvýšení nabídky domácí měny, subjekty nabízejí domácí měnu a poptávají zahraniční pro uspokojení závazků. V důsledku toho dojde k znehodnocení domácí měny, které vede ke zlevnění vývozu, ale ke zdražení dovozu. Import se tedy snižuje, export se zvyšuje.

Odstranění schodku běžného účtu znehodnocením měny je možné v případě, že se dodrží Marshall-Lernerova podmínka. Ta říká, že součet cenových elasticit vývozu a dovozu musí být větší než jedna, aby došlo ke zvýšení čistého exportu depreciací měny. Pokud se bude součet rovnat jedné, výše čistého exportu se nezmění a naopak, v případě, že součet elasticit bude menší než jedna, depreciací se čistý dovoz sníží. (NEUMANN, a další, 2010)

Monetární mechanismus

Nerovnováha nabídky a poptávky na peněžním trhu znamená i nerovnováhu platební bilance. V případě převisu nabídky peněz nad poptávkou je platební bilance ve schodku a dochází ke snižování devizových rezerv. Příčinou je deficit na běžném a finančním účtu.

Schodek platební bilance znehodnocuje domácí měnu, proto centrální banka prodává devizové rezervy a tím snižuje zásobu domácí měny. Nabídka a poptávka se dostávají do rovnováhy. (NEUMANN, a další, 2010)

3.6.2 Zahraniční zadluženost

Pojem zahraniční zadluženost je úzce spojen s platební bilancí. Zahraniční dluh tvoří vlastně závazky vůči jinému státu. Rezidenti si vypůjčují v zahraničí, především se jedná o podnikový sektor včetně bank, ale často dochází i k zadluženosti vlády, především menších obcí. Věřiteli jsou zahraniční podniky a vlády, v případě České republiky i mezinárodní organizace. Vysoká zadluženost může být výsledkem odchodu investorů z dané země a ztrátou důvěryhodnosti. (HELÍSEK, 2002) (BRČÁK, a další, 2010)

Dlužníkem může být centrální banky, vládní instituce, instituce přijímající vklady mimo centrální banku a ostatní sektory.

Zahraniční dluh se v rámci platební bilance objevuje ve finančním účtu, pod položkou ostatních investic, kam spadají úvěry a s nimi spojené úroky. Obdobně je to i u portfoliových investic, které zahrnují obligace s úroky.

Pojem zahraniční dluh je spojen s pojmem investiční pozice. Investiční pozice udává stav finančních aktiv a pasiv domácí ekonomiky k danému okamžiku. Tím se liší od platební bilance, která je systematickým výkazem za určitou délku časového období. Údaj se podává nerezidentům, kteří zamýšlí nad investicí v dané zemi. Výsledek rozdílu mezi aktivy a pasivy se nazývá saldo investiční pozice, které určuje, zda je země v pozici dlužníka či věřitele. Aktiva a pasiva jsou vykazována na základě brutto principu, jednotlivé položky finančního účtu se sledují odděleně. (HELÍSEK, 2002)

Součástí zahraniční zadluženosti je i hrozba týkající se měnového kurzu. V případě znehodnocení měny se dlužníkovi mohou značně navýšit měsíční splátky o tisíce korun. Avšak podniky se mohou tomuto riziku bránit a zajistit se.

Příčiny zadluženosti se dělí do dvou skupin. Pull faktorové příčiny, které souvisí s rozvojem ekonomiky země a přináší tak do ní kapitál. Mezi tyto příčiny se řadí vysoké úrokové míry, prudký ekonomický rozvoj, zhodnocování kurzu měny nebo privatizace. Druhou skupinou jsou faktory push, které kapitál do země tlačí. Zde se naopak nachází nízké úrokové míry, recese, znehodnocení měny či pokles cen na trzích.

Stadia zadluženosti dle modelu Světové banky, ta sledovala ekonomiku Spojených států amerických a Velké Británie po dobu 150 let. Avšak jde pouze o model, ve skutečnosti některé zralé věřitelské státy disponují aktivem čistého exportu. (HELÍSEK, 2002)

- Mladá dlužnická země – čistý vývoz je záporný, čistý příliv kapitálu je kladný, čistý dluh rapidně roste
- Zralá dlužnická země – čistý vývoz je v přebytku, čistý příliv kapitálu slábne, růst čistého dluhu se zpomaluje
- Země splácející dluhy – přebytek čistého vývozu roste, nastává čistý odliv kapitálu, čistý dluh klesá
- Mladá věřitelská země – čistý export je v deficitu, ale příjmy ze zahraničních aktiv rostou, čistý odliv kapitálu oslabuje, čistý dluh se mění ve věřitelskou pozici
- Zralá věřitelská země – čistý vývoz je ve schodku, příliv důchodů zajišťuje konstantní nebo zvyšující se stav věřitelské pozice (HELÍSEK, 2002)

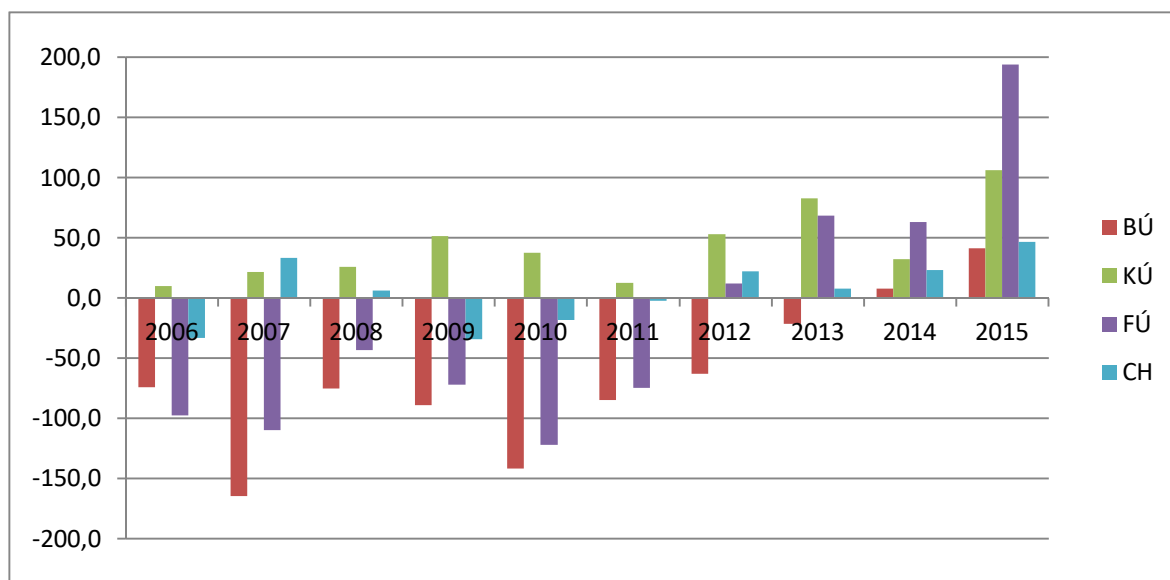
4 Analytická část

Analytická část práce se soustředí na vývoj platební bilance České republiky v letech 2006–2015, a je zpracována na základě teoretické části, která byla zpracována v předchozích kapitolách.

Dále je práce zaměřena na jednotlivé účty platební bilance za stejné časové období. Data jsou získávána především ze serveru České národní banky a jejích výročních zpráv k platební bilanci a inflaci. Specifičtější data jsou k nalezení v databázi Českého statistického úřadu či Ministerstva financí.

V první fázi je vhodné se seznámit s vývojem platební bilance a jejích účtů za sledované období. Je patrné, že platební bilance není za celé sledované období vyrovnaná. Běžný účet se po téměř celé období drží v záporných hodnotách, pouze v posledních dvou letech se účet dostal do kladných hodnot. Obdobně vykazuje schodek také účet finanční. Kapitálový účet a účet chyb a opomenutí jsou zanedbatelnými hodnotami v porovnání se zbylými dvěma účty. V rámci České republiky je mnoho podnikatelských příležitostí, lze tedy říci, že je země vhodná pro investování.

Graf 1: Vývoj platební bilance ČR, 2006-2015, běžné ceny (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování

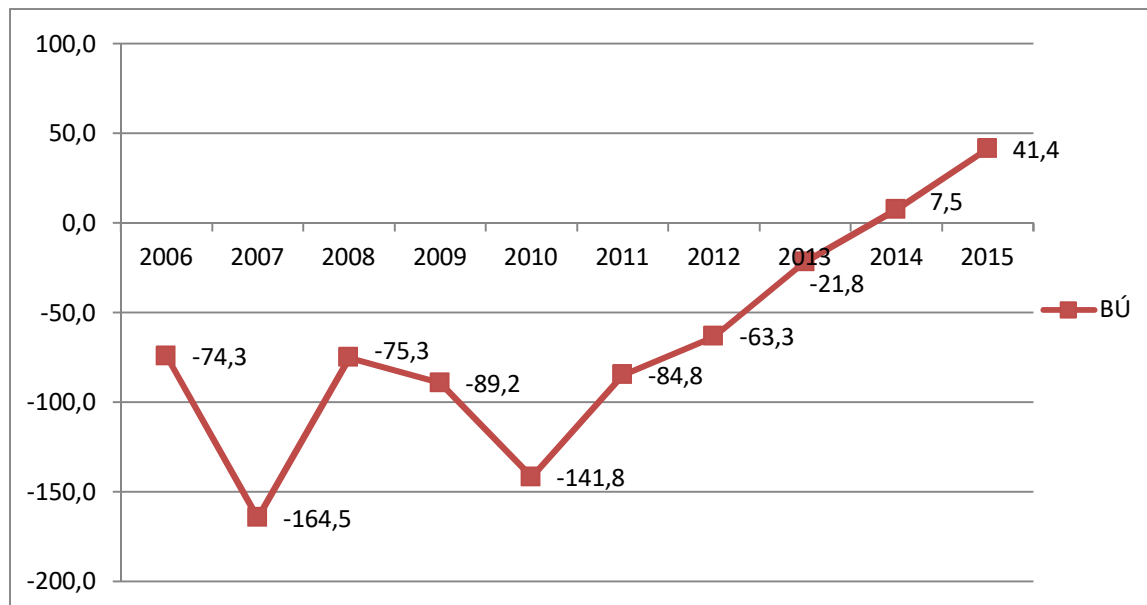
4.1 Vývoj běžného účtu

Běžný účet lze považovat za nejdůležitější položku platební bilance. Ve sledovaném období je kumulativní saldo běžného účtu převážně v záporných hodnotách, nachází se v deficitu. Pouze v posledních dvou letech se dostal nad nulovou hranici, jak lze pozorovat v grafu č.2.

Důvodem je především saldo prvotních důchodů, které po většinu sledovaného období převyšuje bilanci zboží a služeb, jež se nachází v kladných hodnotách. Největšího deficitu dosáhlo saldo v roce 2007, kdy se běžný účet nacházel v záporu až 164,5 mld. Kč. Naopak do přebytku se dostalo saldo v letech 2014 a 2015, kdy dosáhlo hodnoty 41,4 mld. Kč. Avšak postupný vzestup saldu začal již během roku 2011, od této doby má běžný účet rostoucí trend.

Pozitivní vliv na saldo běžného účtu má celková výkonová bilance, jelikož od roku 2011 se projevuje stále rostoucí objem exportu.

Graf 2: Vývoj salda běžného účtu, 2006-2015 (mld. Kč)

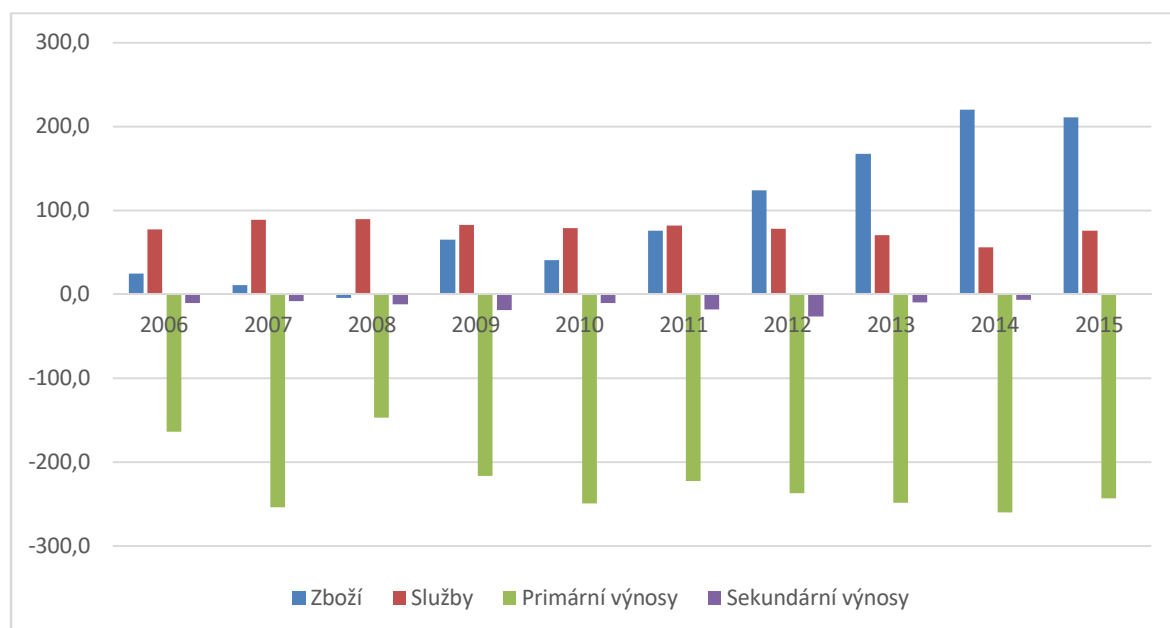

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

V grafu č. 3 lze pozorovat, jak mají jednotlivé podúčty vliv na celkové saldo běžného účtu. Je patrné, že položka sekundárních výnosů je zanedbatelná, a tudíž nemá příliš velký vliv na vývoj a stav salda běžného účtu. Také se po celé sledované období nachází v deficitu, stejně tak jako primární výnosy, které mají negativní vliv na saldo běžného účtu. Objemově jsou značně větší a po celé období dosahují téměř konstantního vývoje, v průměru se hodnoty nachází okolo 220 mld. Kč.

Složky, které mají naopak kladný vliv na saldo běžného účtu, jsou položky zboží a služeb. Oba podúčty se po sledované období nachází v přebytku. Pouze v roce 2008 se zboží dostalo pod nulovou hranici a dosáhlo deficitu 4,4 mld. Kč, ale od tohoto roku má zboží velice pozitivní vliv na saldo běžného účtu a po sledovaných deset let má stoupající tendenci, kdy v roce 2014 dosáhlo svého maxima s 219,5 mld. Kč.

Graf 3: Struktura salda běžného účtu, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování

4.1.1 Saldo výkonové bilance

Saldo výkonové bilance je nejvýznamnějším, protože má velký vliv na HDP země. Pokud je saldo v přebytku, hrubý domácí produkt se zvyšuje.

Saldo obchodní bilance má rostoucí trend po dobu sledovaného období a je kromě roku 2008 po celou dobu v přebytku.

Přebytek v rámci obchodní bilance se zbožím byl zapříčiněn především vyšší poptávkou členských zemí EU, hlavně sousedících zemí. V roce 2007 dochází k přílivu přímých zahraničních investic do České republiky, především do odvětví zpracovatelského.

Rok 2008 je jediným obdobím, kdy se položka zboží nachází v deficitu a saldo tak meziročně mírně kleslo, avšak stále se nachází v přebytku. V tomto roce vzrostla poptávka po zboží ze zemí, které nejsou součástí EU. Poptávka ze strany České republiky rapidně klesla v zemích významných partnerů, především s Čínou. Česko zaznamenává vysoký podíl exportu v odvětví dopravních prostředků a strojů. Tato oblast představovala více než poloviční podíl na celkovém vývozu.

Během roku 2009 se zvýšilo saldo výkonové bilance o 62,1 mld. Kč. Opět se nejvíce na vývozu podílí oblast dopravních prostředků. K nárůstu došlo i přesto, že obchod mezi Českou republikou a jejími významnými partnery stále stagnuje. Nejvíce transakcí však stále proudí do států EU, a naopak i ze států EU do České republiky. Číslo exportu a importu v rámci zemí Evropské unie tvoří okolo 85 % celkového vývozu a dovozu. K vyššímu přebytku dopomohla i oblast minerálních paliv, kde se výrazně snížil deficit.

V roce 2010 představují opět minerální paliva negativní část salda, na druhé straně, kladně se na saldu podílí obchod s dopravními prostředky a stroji. Tento rok prospěl vztahu s Německem, kdy Česká republika zaznamenala velmi pozitivní meziroční nárůst. Během roku 2010 se ekonomika vzpamatovala po světové krizi a oživila se. V důsledku toho se zvýšila poptávka, čímž došlo k růstu produkce v oblasti průmyslu České republiky.

Roku 2011 dosahuje výkonové saldo 156,8 mld. Kč, čímž vzrostlo o dalších 37,9 mld. Kč. Co se týče struktury zahraničního obchodu, ta zůstává stále stejná, nemění se

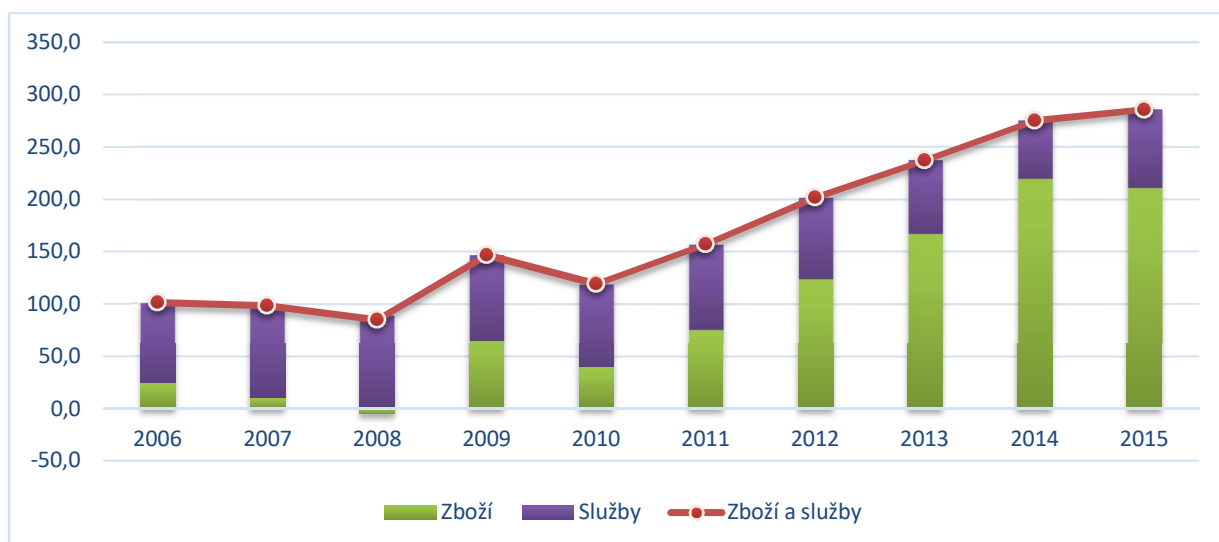
ani oblasti exportu a importu. Vývoz stále převyšuje výši dovozu, avšak růst vývozu se výrazně zpomalil.

Pokles tempa růstu vývozu přetrvává až do konce sledovaného období. Způsobeno je to výrazným poklesem zahraniční poptávky. Pokles poptávky zaznamenává i domácí ekonomika, což je patrné i z meziročního růstu salda bilance. V roce 2012 dosahuje saldo 201,4 mld. Kč. Odvětví, která nejvíce přispívají k obchodu, ať už pozitivně či negativně, se také výrazně nemění. Stále se v deficitu nachází položka minerálních paliv, kdežto pozitivně přispívá k aktivnímu saldu obchod se stroji a dopravními prostředky.

V roce 2013 vzrostl export i import celkově, do zemí EU, ale i do ostatních partnerských států. Zahraniční poptávka začátkem roku stagnovala, k růstu došlo začátkem druhého pololetí. Celkově bilance vzrostla na 237,3 mld. Kč, tedy meziročně o 35,9 mld. Kč. Co se týče struktury zahraničního obchodu, ta zůstává opět stejná.

Následující dva roky bilance meziročně stále rostla, avšak tempo růstu se zpomalilo ještě více. Vývoz zboží klesl především kvůli výpadku vyvážení do Ruska a na Ukrajinu. Dovoz si naopak zachoval tempo růstu, na základě pokračující vysoké poptávky domácích subjektů. Celkově saldo vzrostlo oproti roku 2013 o 48,5 mld. Kč za poslední dva roky sledovaného období.

Graf 4: Saldo výkonové bilance, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

Samotná bilance služeb je velmi rozsáhlá, proto je vhodné ji samostatně okomentovat. Dle České národní banky, se služby dělí do čtrnácti skupin.

Bilance služeb je dlouhodobě v přebytku, stejně je tomu tak během sledovaného období. Přispívá tak velice pozitivně k aktivnímu saldu výkonové bilance. Z celkového pohledu není trend bilance služeb nijak výrazný, pouze v roce 2014 došlo k většímu poklesu, o přibližně 15 mld. Kč, avšak v roce 2015 se saldo opět dostalo na výši 75 mld. Kč.

Největší vliv na bilanci služeb má položka cestovního ruchu. Další významnou položkou je doprava a výrobní služby u cizích fyzických vstupů. Zbylé kategorie dosahují velmi nízkých hodnot, proto nemají velký význam na konečné saldo bilance. Převážná většina položek je po celou dobu sledovaného období v deficitu, ale jejich hodnoty většinou nepřekročí hranici miliardy korun. Jediná položka, která dosahuje vyšších pasivních hodnot je položka poplatků za využívání duševního vlastnictví.

Cestovní ruch za sledované období vykazuje klesající trend. Za dobu deseti let poklesla bilance cestovního ruchu o 40 mld. Kč, na současných 29,1 mld. Kč. Vliv na vývoj cestovního ruchu má mnoho faktorů, nejen ekonomických. Úroveň bilance cestovního ruchu se odvíjí od stavu české koruny, zda koruna posiluje či oslabuje. V případě, že koruna posiluje, obyvatelé České republiky mohou projevit větší zájem o zahraniční dovolené. Co se týče politického faktoru, například situace na Ukrajině značně snížila poptávku, či turistické útoky, které jsou čím dál častější, mohou odradit českého zákazníka od výjezdu do zahraničí.

4.1.2 Primární výnosy

Saldo primárních výnosů je položkou, která nejvíce negativně ovlivňuje běžný účet. Je složkou, která je dlouhodobě v deficitu, a i přesto, že se jednotlivé podúčty dostávají do přebytku, saldo primárních výnosů se nemění a za posledních deset let je téměř neměnné. Průměrně se saldo primárních výnosů pohybuje v deficitu 225 mld. Kč.

Největší položkou primárních výnosů jsou důchody z přímých zahraničních investic. Přímé zahraniční investice mají velký vliv na deficit primárních výnosů kvůli době, za kterou se investice stávají výdělečné. Proces investic je zdlouhavý a často se stává, že v prvních letech jsou investice ztrátové. Až v následujících letech jsou investice ziskové, kdy dochází k reinvesticím a případně vyplácení dividend.

Zaměstnanecké náhrady mají rostoucí trend. V první části sledovaného období se nachází v deficitu, a za poslední tři roky vykazují naopak přebytek, kdy v roce 2015 dosahují téměř 30 mld. Kč. Náhrady zaměstnancům souvisí s prací obyvatel České republiky v jiných zemích, a naopak zahraničních pracovníků pracujících na území České republiky. Položka náhrad zaměstnancům dosahuje maximálního deficitu roku 2008. Bilance zaměstnaneckých náhrad se odvíjí od počtu cizinců žijících v Česku. Do roku 2008 byl trend stoupající, roku 2008 došlo ke zlomu a cizinců stále ubývá.

Důchody z portfoliových investic vykazují první dva roky sledovaného období přebytek, avšak roku 2008 došlo ke zlomu a od této doby se bilance portfoliových investic stále nachází v deficitu. Z původní bilance, kdy důchody z portfoliových investic dosahovaly 4,3 mld. Kč, se bilance negativně propadla na hodnotu -23,5 mld. Kč.

Důchody z rezervních aktiv a ostatních prvotních důchodů jsou Českou národní bankou zaznamenávány až od roku 2008, do té doby tudíž mají nulovou hodnotu. Avšak za období od roku 2008 do roku 2015 příznivě působí na saldo prvotních nákladů. Po celé sledované období se nachází v přebytku.

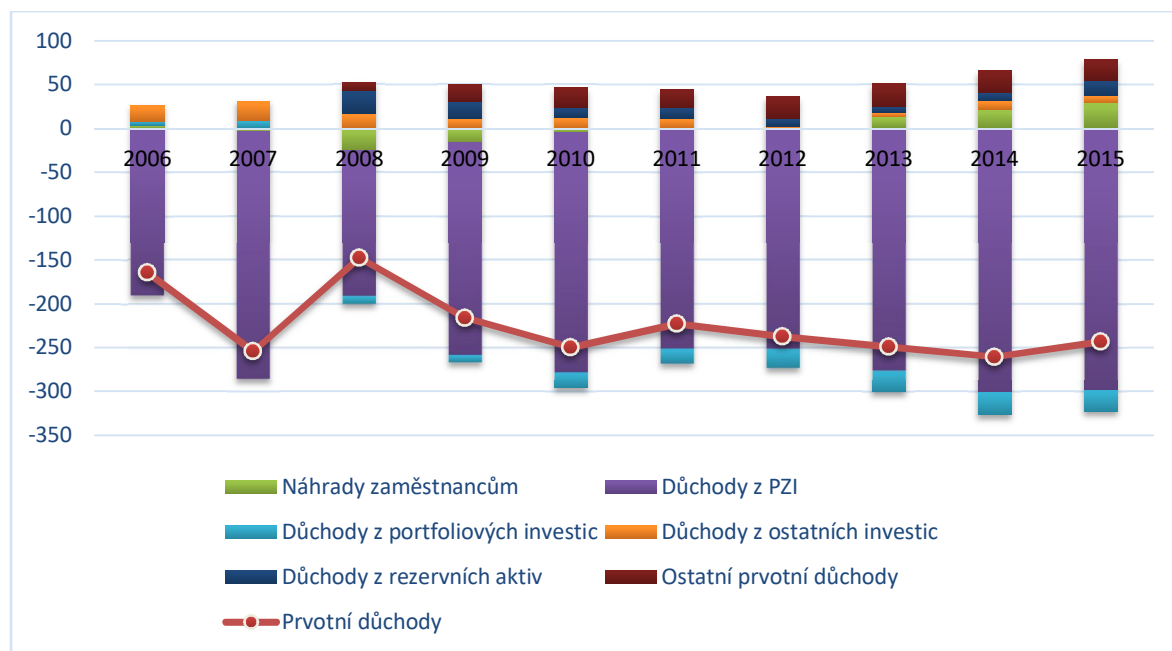
Ostatní důchody z investic sice kladně ovlivňují saldo prvotních nákladů, avšak jejich hodnoty jsou nízké, že je tato položka téměř zanedbatelná.

Co se týče důchodů z PZI, jedná se o položku nejvíce ovlivňující vývoj salda prvotních výnosů. V rámci přímých zahraničních investic se rozlišují dvě položky, položka úvěrů a položka důchodů z podílových fondů.

Bilance důchodů z PZI se po celé sledované období nachází v záporných hodnotách a výše hodnot se stále prohlubuje. Od počátku do konce sledovaného období se položka přímých zahraničních investic negativně zvýšila o 100 mld. Kč., kdy dosáhla i celkového maxima a to téměř 300 mld. Kč. V počátku sledovaného období měl reinvestovaný zisk

a dividendy vyvážený podíl na saldu přímých zahraničních investic, podíl úroků je minimální po celou dobu také téměř konstantní. Kdežto poměr dividend a reinvestovaného zisku se radikálně změnil. A po zbytek období měly na záporném saldu přímých zahraničních investic největší podíl dividendy, které průměrně tvořily 75 % celkového podílu.

Graf 5: Struktura prvotních důchodů, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

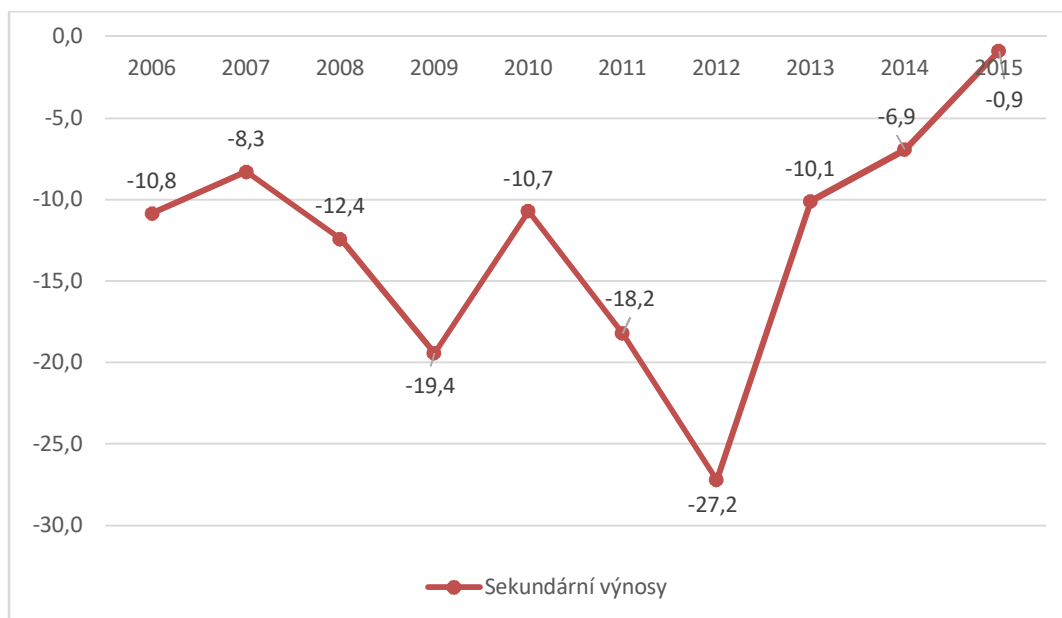
4.1.3 Sekundární výnosy

Účet sekundárních výnosů, nebo také druhotných důchodů, je účtem, který nemá příliš velký vliv na konečný stav platební bilance země. Řadí se sem položky, co se týče obsahu, menší, jak bylo uvedeno výše, například granty, dary či převody mezinárodním organizacím.

Saldo sekundárních výnosu představuje graf č. 6 uvedený níže. Po celé sledované období se nachází saldo sekundárních výnosů v deficitu, kdy minima dosáhlo roku 2012 ve výši 27,2 mld. Kč. Od tohoto roku má saldo stoupající tendenci a poslední rok sledovaného

období je schodek ve výši pouze 0,9 mld. Kč. Což je také maximum, kterého saldo za těchto deset let dosáhlo.

Graf 6: Vývoj sekundárních výnosů, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

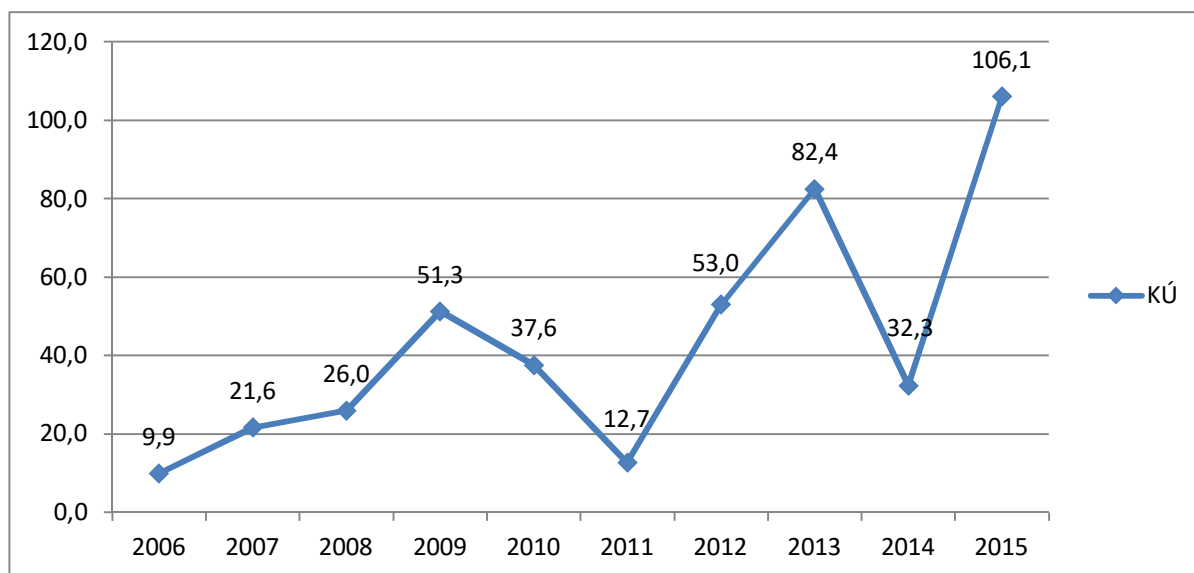
4.2 Vývoj kapitálového účtu

Kapitálový účet není oproti běžnému účtu a finančnímu účtu zcela významný, ale i tak přispívá kladně do platební bilance ČR. Po celé sledované období vykazuje kapitálový účet kladné saldo. Na kapitálový účet působí především příjmy z fondů poskytovaných Evropskou unií. V roce 2007 bylo přijato 19,6 mld. Kč v rámci dotací z Evropské unie, při čemž bilance kapitálového účtu představovala 21,6 mld. Kč. Nadcházející rok byl významnou složkou v rámci aktiv kapitálového účtu obchod nefinančních podniků s emisními povolenkami, který činil 8,3 mld. Kč. Naopak co se týče výdajů, vláda odpustila dluh ve výši 1,5 mld. Kč cizím vládám za dříve poskytnuté vládní úvěry.

V celkovém pohledu se saldo kapitálového účtu stále drží v přebytku a meziroční nárůst činil 4,4 mld. Kč. Roku 2009 došlo k téměř zdvojnásobení bilance kapitálového účtu

na 51,3 mld. Kč. K tak vysokému nárůstu přispěly opět příjmy ze strukturálních fondů, které vzrostly na 35,8 mld. Kč. Výdaje v tomto období zahrnovala mimo již zmíněného odpuštění dluhů jiným vládám, nově i pomoc třetím zemím, která dosahovala částky 0,3 mld. Kč. Meziročním pokles v letech 2009 a 2010 nebyl příliš vysoký, jednalo se o částku 13,7 mld. Kč. Zapříčiněno tomu bylo poklesem příjmů ze strukturálních fondů. Snižování příjmů ze strukturálních fondů stále pokračovalo, díky čemuž se přebytek kapitálového účtu dostal na hodnotu 12,7 mld. Kč. Další příčinou bylo značné snížení obchodu s emisními povolenkami, které se sami o sobě dostaly v rámci meziročního srovnání do schodku. Roku 2013 byla bilance kapitálového účtu 82,4 mld. Kč, což oproti předešlému roku byl značný nárůst, který byl zapříčiněn, mimo čerpání fondů EU, jednorázovým příjmem způsobeným mezinárodními arbitrážemi energetických firem. Až roku 2015 dosahoval kapitálový účet vysokého přebytku, kdy také dosáhl maxima za sledované období, což odpovídalo 106,1 mld. Kč. Vláda začala opět čerpat z prostředků rozpočtu Evropské unie.

Graf 7: Vývoj kapitálového účtu, 2006-2015 (mld. Kč)

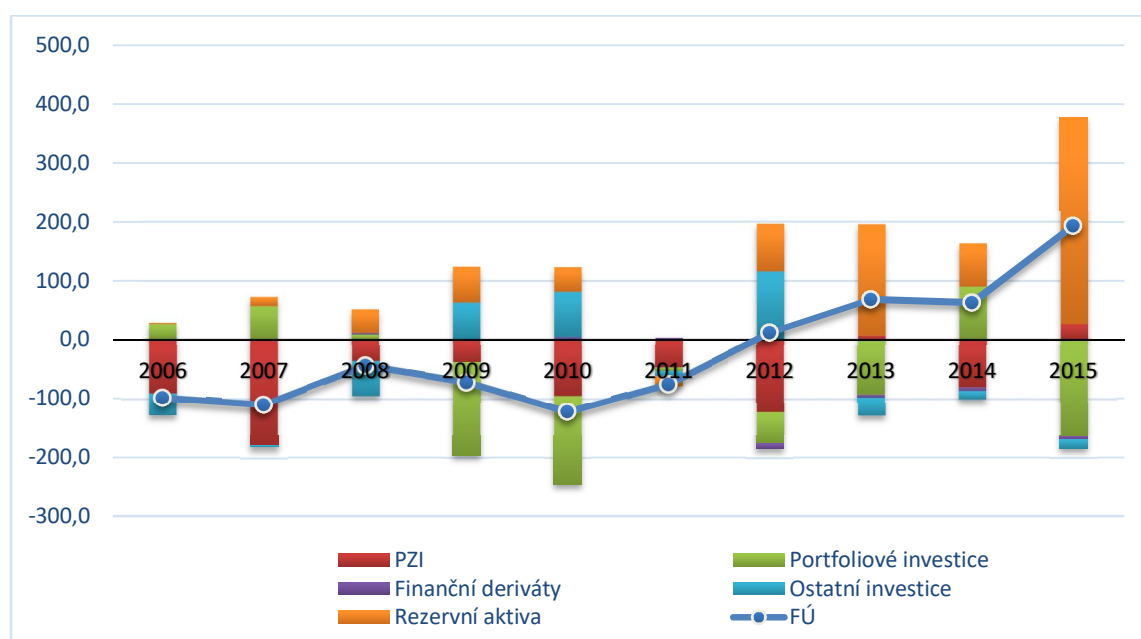
Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

Pokud bude vláda nadále čerpat z evropských fondů, lze předpokládat, že bilance kapitálového účtu bude i nadále v přebytku a tím i kladně přispívat do platební bilance ČR.

4.3 Vývoj finančního účtu

Pod finanční účet se účtují položky přímé zahraniční investice, portfoliové investice, finanční deriváty, ostatní investice a rezervní aktiva. V následujícím grafu č. 8 lze pozorovat vývoj salda finančního účtu, jednotlivých podúctů a obsáhlost jejich zastoupení.

Graf 8: Vývoj finančního účtu, 2006-2015 (mld. Kč)

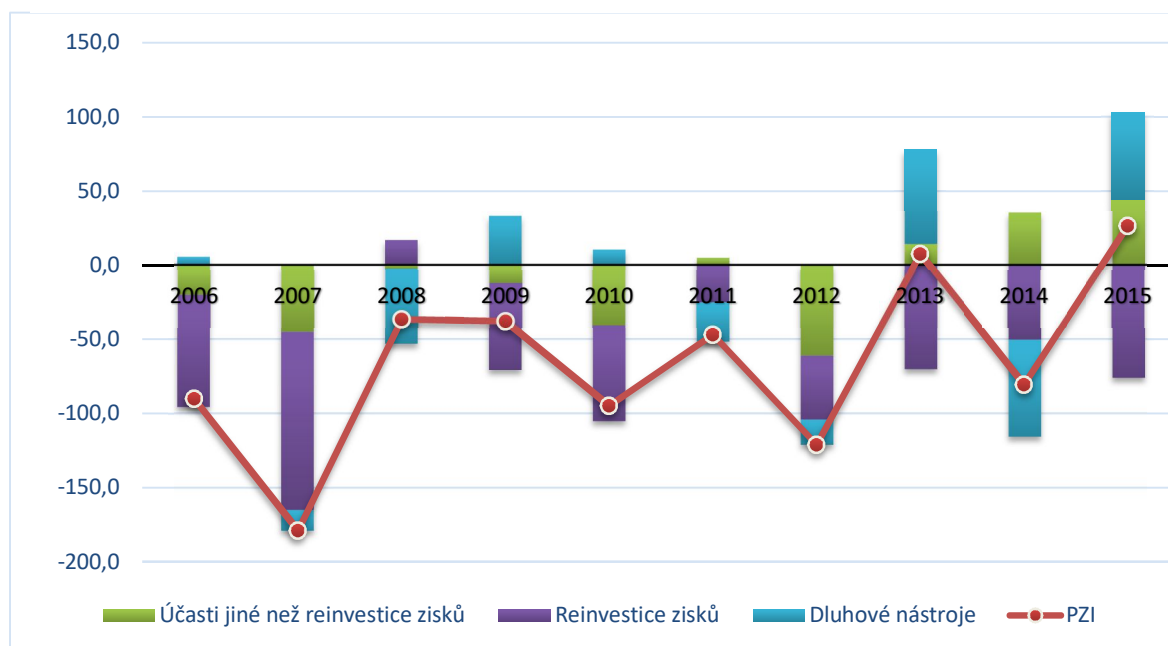
Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

Saldo finančního účtu se od počátku sledovaného období až do roku 2011 nacházelo ve schodku. V roce 2012 došlo k obratu a saldu má pozitivní vliv na platební bilanci. Saldo dosáhlo svého minima v roce 2010, naopak k maximu došlo během roku 2015. Od roku 2010 má finanční účet převážně stoupající tendenci a působí tak velmi kladně na celkovou platební bilanci.

4.3.1 Vývoj přímých zahraničních investic

Saldo přímých zahraničních investice dosáhlo kladného výsledku pouze v letech 2013 a 2015, přímé zahraniční investice mají tedy na vývoj platební bilance negativní vliv. Celkově lze pozorovat dle grafu č. , že vývoj PZI je velmi skokový a nevyrovnaný.

Graf 9: Vývoj přímých zahraničních investic, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

Lze říci, že položkou s nejvíce negativním dopadem jsou reinvestované zisky, které se mimo roku 2008 nachází v záporných hodnotách. Kdy většinou, co se týče záporných hodnot, zaujímá více než poloviční podíl. Roku 2013 byly reinvestované zisky dokonce jedinou zápornou složkou přímých zahraničních investic.

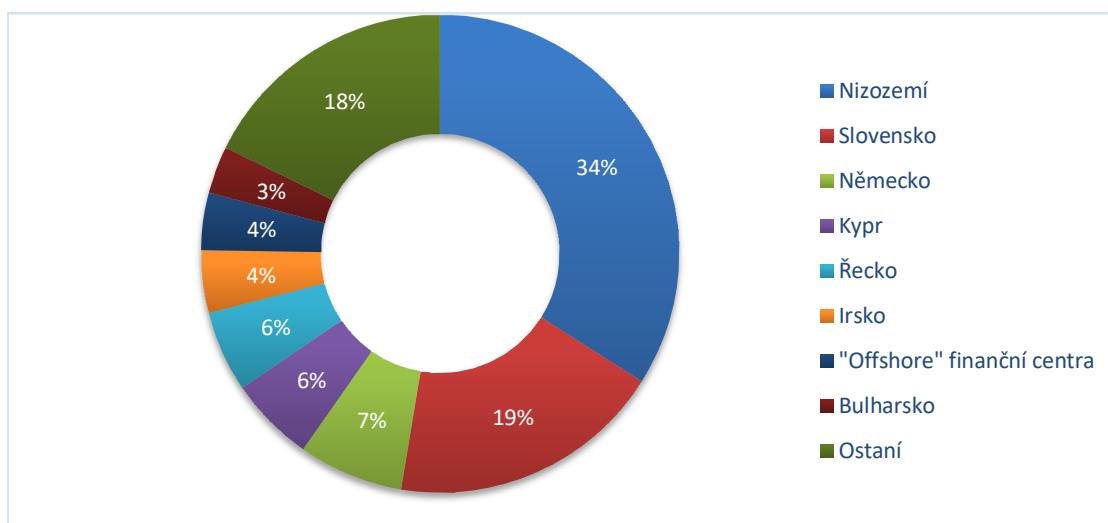
Nejobjemnějšího schodku dosahují reinvestované zisky roku 2007, kdy odpovídají -120 mld. Kč, z celkového ročního schodku -179,1 mld. Kč. Celkové saldo PZI tak oproti roku 2006 pokleslo o téměř dvojnásobek hodnoty z roku předešlého. K tak radikálnímu poklesu došlo velkým množstvím reinvestovaného zisku zahraničními subjekty v naší zemi. Naopak české firmy v zahraničí nejvíce reinvestovaly zisk roku 2008, kdy, jak již bylo řečeno, byl jediný rok, za sledované období, kdy saldo přímých zahraničních investic dosahovalo kladných hodnot. Reinvestovaný zisk se na kladném výsledku podílel výší 16,8 mld. Kč.

Mimo reinvestice zisků, hraje důležitou roli i položka „Účasti jiné než reinvestované zisky.“ Hodnoty tohoto podúčtu jsou oproti reinvestovaným ziskům téměř zanedbatelné, ale i přesto hrají důležitou roli. Roku 2012, kdy saldo PZI dosahovalo hodnoty -121,3 mld. Kč, účasti jiné než reinvestované zisky dosahovaly -61,1 mld. Kč, tedy více než polovině celkového schodku za daný rok, což bylo také záporné maximum dané položky za sledované období. Naopak nejvyšších kladných hodnot dosahuje položka za poslední dva roky, tedy v roce 2014 a 2015, čímž přispěla roku 2015 ke kladnému saldu přímých zahraničních investic.

Poslední složkou přímých zahraničních investic jsou dluhové nástroje, které mají velice kolísavý vývoj za dané období. Například roku 2008, kdy schodek salda PZI dosahoval -36,3 mld. Kč, dluhové nástroje zaujímaly hodnotu -50,6 mld. Kč. Naopak roku 2013 dosáhly dluhové nástroje svého maxima hodnotou 63,6 mld. Kč a v rámci sledovaného období tak přispěly ke kladnému saldu PZI poprvé od počátku sledovaného období. Roku 2014 však dosáhly nástroje svého maxima co se záporných hodnot týče.

Přímé zahraniční investice lze sledovat i z hlediska teritoriálního. Co se týče českých přímých investic v zahraničí, Nizozemí je pro Česko stále nejatraktivnější zemí. Celých 34 % objemu přímých zahraničních investic v zahraničí bylo alokováno právě v Nizozemí. Investice na Slovensku dosahovaly 18,6 %, a třetím v pořadí bylo Německo s 7,1 %, které oproti předešlému roku předstihlo Kypr. V rámci struktury zahraničních investic je stále největší zastoupení v oblasti finanční a pojišťovací činnosti, které pokrývají více než 60 % investic.

Graf 10: České PZI v zahraničí z teritoriálního hlediska

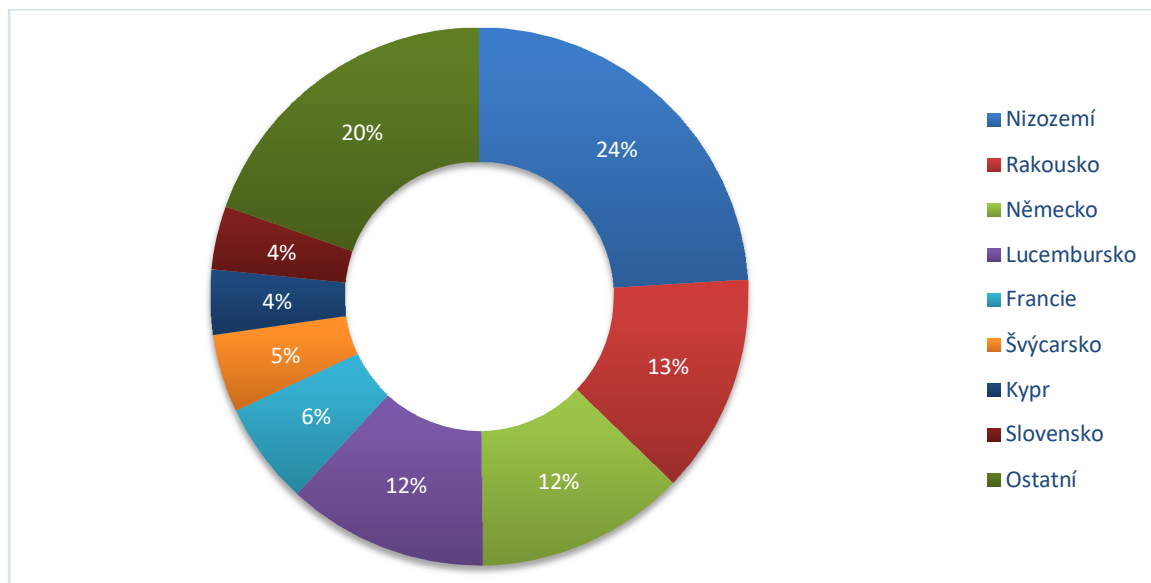
Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

Nizozemí hraje i velkou roli co se týče přímých zahraničních investic v České republice. Stále je největším investorem v zemi s 24 % objemu PZI. Na další příčce je Rakousko s 13,2 % a Německo s 12,6 % objemu. Mezi zbylé země, které dohromady tvoří téměř poloviční objem investic v České republice, se řadí Francie, Kypr, Lucembursko, Slovensko a Spojené státy americké. Procentuální zastoupení lze sledovat v grafu č. 11 uvedeného níže.

Investorů pocházejících ze zemí Evropské unie oproti předešlému roku ubylo, ale stále tvoří 86,9 % investorů. Z evropských zemí, které nejsou součástí EU, pochází 5,5 % objemu přímých zahraničních investic. Zbylých 7,6 % je ze států mimo Evropu, především ze Spojených států amerických a Korejské republiky.

Z hlediska struktury tvoří většinový podíl na investicích činnosti finanční a pojišťovací s 25,4 % a zpracovatelský průmysl se 33,4 %.

Graf 11: PZI v ČR z teritoriálního hlediska

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

4.3.2 Vývoj portfoliových investic

Hodnoty portfoliových investic za sledované období byly poněkud proměnlivé, podobně jako přímé zahraniční investice. Důvodem je, že portfoliové investice citlivě reagují na krátkodobé vlivy. Těmi jsou například úroková míra, měnový kurz, stabilita země z hlediska makroekonomického, ale i politického. Vývoj salda portfoliových investic lze sledovat v grafu č. 12.

Oproti předešlému roku, v roce 2006 je menší zájem o dluhové cenné papíry. Cizozemci mají větší zájem o cenné papíry než tuzemci, celkové saldo dluhopisů je proto negativní. Obdobně je tomu tak u Účastech a podílech v investičních fondech, kde zájem investorů ze zahraničí převyšuje zájem tuzemců, čímž se snižuje saldo této položky, avšak stále se nachází v kladných hodnotách. V následujících dvou letech je trend bilance obdobný, v roce 2008 se v důsledku finanční krize značně snížila výše obchodovaných položek.

Dopady celosvětové finanční krize se projevují i v letech 2009 a 2010, kdy se čeští investoři stále zdráhají investovat na zahraničních trzích, naopak zahraniční investoři

projevují zájem o dluhové cenné papíry. Tato skutečnost má za následek vysoký deficit portfoliových investic. Hodnoty deficitu se pohybují okolo 150 mld. Kč.

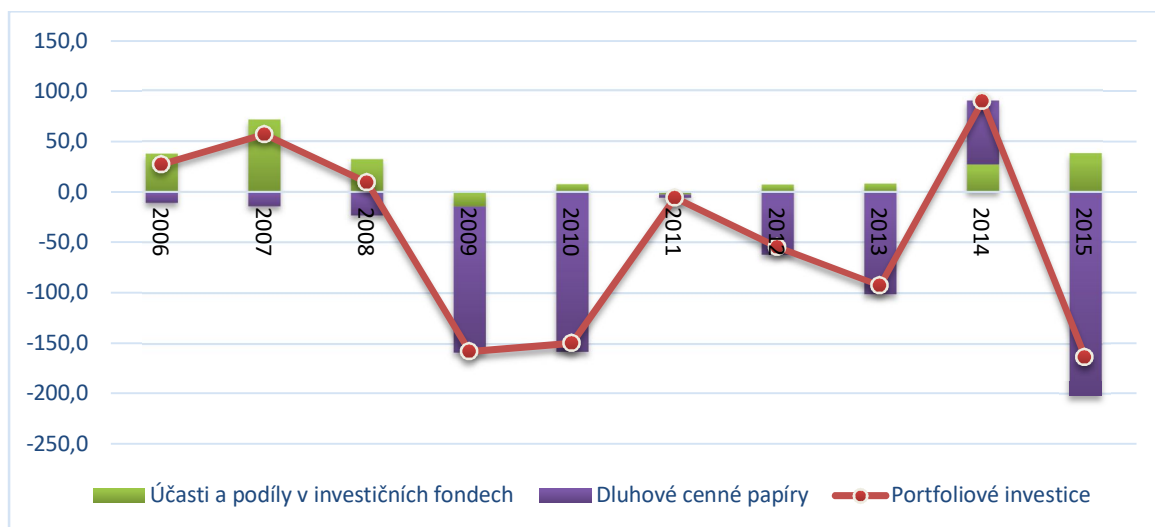
V roce 2011 opět dochází k velkému skoku, co se salda portfoliových investic týče. Saldo se stále nachází v deficitu, ale oproti předešlým dvou rokům je mnohonásobně menší. Obě položky, Dluhové cenné papíry i Účasti a podíly v investičních fondech vykázaly ve sledovaném období deficit, ale tak malý, že výsledné saldo dosáhlo deficitu 5,8 mld. Kč. Důvodem byl pokles investic do dluhových cenných papírů, protože nedošlo ke skoro žádným emisím vládních dluhopisů.

Naopak nadcházející roky se vydávání vládních i podnikových dluhopisů zvýšilo, dluhové cenné papíry tak vykazují deficit. Účasti a podíly v investičních fondech vykazují kladné saldo v důsledku zvýšení zahraničních cenných papírů českých investorů a poklesu držby tuzemských cenných papírů zahraničními investory. Tento vývoj nastává i v roce 2013, avšak deficit salda se ještě více prohlubuje, oproti roku 2012 o 38 mld. Kč.

Roku 2014 se saldo portfoliových investic dostává po několika letech opět do přebytku, a to v hodnotě 90,3 mld. Kč. Došlo k vysokému nárůstu zahraničních cenných papírů u českých investorů, a zároveň k prodeji tuzemských cenných papírů držených zahraničními investory.

V posledním roce sledovaného období dochází k maximálnímu deficitu salda portfoliových investic. Samotné dluhové cenné papíry jsou v deficitu 202,3 mld. Kč. Naopak účasti a podíly v investičních fondech jsou v přebytku 38,2 mld. Kč.

Graf 12: Vývoj portfoliových investic, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

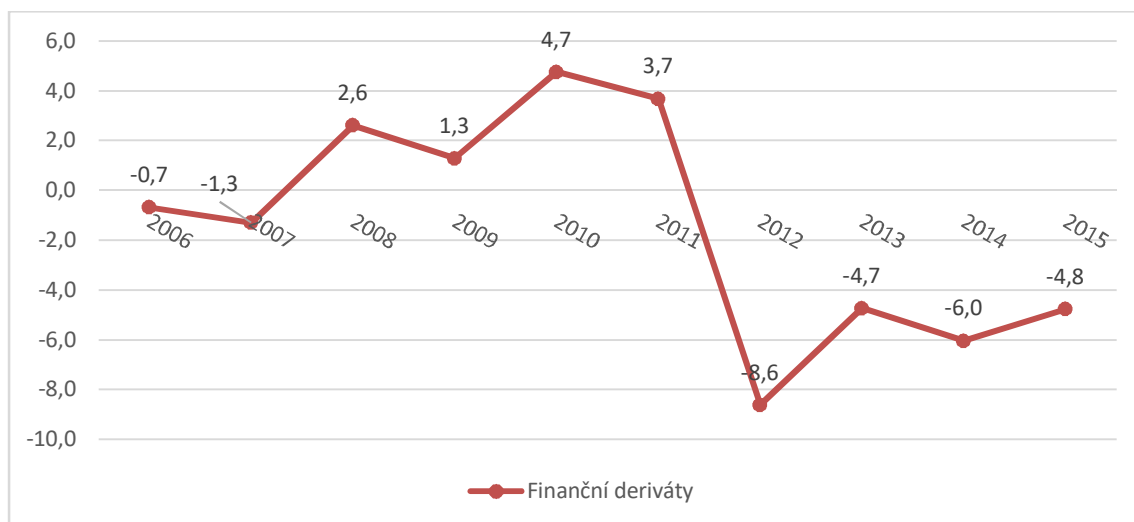
Portfoliové investice obecně závisí na výši emisí dluhopisů, ať už vládních či podnikových. A dále na důvěře tuzemců v zahraniční trhy.

4.3.3 Vývoj finančních derivátů

Jelikož jsou finanční deriváty finanční nástroje, které fungují na základě jiného „základnějšího“ nástroje, jejich výši ovlivňuje několik faktorů. Jde především o cenovou hladinu tohoto podkladového nástroje, výše úrokové míry nebo pohyb měnového kurzu. V rámci platební bilance se finanční deriváty účtují teprve od roku 2000, jde o relativně nové finanční nástroje. Řadí se sem transakce typu futures, opce, swapy.

Saldo finančních derivátů nemá ve finále velký vliv na celkové saldo finančního účtu a je v rámci platební bilance téměř zanedbatelné. I když aktiva a pasiva finančních derivátů jsou značně objemná. Vývoj celkového salda finančních derivátů je zaznamenán v grafu č. 13. A jednotlivá roční aktiva a pasiva jsou znázorněna v tabulce č. 3 uvedené níže.

Graf 13: Vývoj finančních derivátů, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

Jak lze pozorovat, vývoj salda finančních derivátů je velmi kolísavý, avšak pohybuje se v rozmezí hodnot maximálně do 10 mld. Kč, jak v přebytku, tak v deficitu. Nejsou to tedy hodnoty vysoké, z toho důvodu je saldo v rámci platební bilance zanedbatelné.

Největší meziroční skok lze pozorovat v letech 2011 a 2012, kdy se z téměř maxima za sledované období dostalo saldo do největšího deficitu za období, a to na deficit 8,6 mld. Kč. Od té doby se saldo stále drží v deficitu, avšak se stoupajícím trendem. V první polovině sledovaného období se hodnoty držely okolo nulové hranice.

Jak je z tabulky patrné, hodnoty aktiv a pasiv jsou si značně vyrovnané, proto hodnoty salda nejsou vysoké. I přesto, že objem aktiv či pasiv je kolikrát až šestinásobně větší.

Tabulka 3: Přehled aktiv a pasiv finančních derivátů, 2006-2015 (mld. Kč)

Mld. Kč	Aktiva	Pasiva	Mld. Kč	Aktiva	Pasiva
2006	-14,0	-13,3	2011	-28,2	-31,9
2007	-25,9	-24,6	2012	-36,7	-28,0
2008	-62,1	-64,7	2013	-24,5	-19,7
2009	-50,5	-51,8	2014	-31,6	-25,6
2010	-69,2	-73,9	2015	-40,6	-35,9

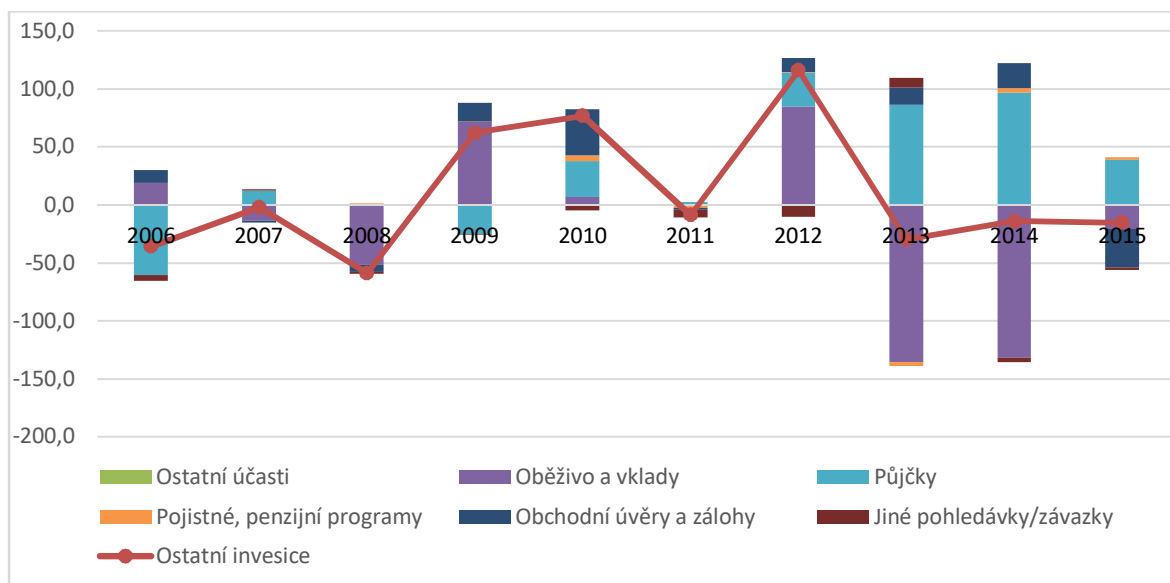
Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

4.3.4 Vývoj ostatních investic

Jak je z grafu č. 14, který zobrazuje vývoj ostatních investic dle instrumentů, patrné, největší vliv na vývoj daného salda má oběživo a vklady, následují půjčky. Česká národní banka neposkytuje údaje pro položku ostatních účastí do roku 2014, proto je tato složka nulová po téměř celé sledované období. Trend salda ostatních investic nelze jednoznačně určit.

V roce 2006 se saldo nachází v deficitu 35 mld. Kč v důsledku čerpání zdrojů ze zahraničí ze strany vlády. Následující rok se účet ostatních investic téměř vyrovná, bankovní sektor poskytl více dlouhodobých úvěrů nerezidentům. Kdežto v roce 2008 došlo k poklesu salda do deficitu ve výši 59 mld. Kč. Příčinnou je velké množství korunových a devizových vkladů zahraničními bankami i klienty. V letech 2009 a 2010 zaznamenáváme opět velký nárůst salda na hodnotu 76,8 mld. Kč v roce 2010. Příčinnou je splacení závazků, krátkodobých i dlouhodobých, vůči zahraničním ekonomikám. Splacením krátkodobých půjček rezidentům a poklesem krátkodobých vkladů v zahraničí docílilo saldo poklesu do deficitu na hodnotu 8,6 mld. Kč v roce 2011. Rok 2012 přinesl nárůst vkladů v zahraničí obchodními bankami. V roce 2013 opět dochází k přílivu kapitálu v bankovním sektoru, saldo je negativně ovlivněno a nachází se v deficitu 29,7 mld. Kč. Od roku 2013 do roku 2015 se saldo nachází po celou dobu v deficitu. Je to důsledek přílivu kapitálu v bankovním sektoru společně s růstem krátkodobých vkladů.

Graf 14: Vývoj salda ostatních investic dle instrumentů, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

Položka ostatních investic jde posuzovat i z hlediska podílu sektoru. Česká národní banka poskytuje data od roku 2008, dřívější data nejsou dle metodiky BMP6 k dispozici.

Z podkladů, které jsou k dispozici je patrné, že největší vliv na položku ostatních investic mají banky obchodní. Sektory, které se řadí pod položku ostatní sektory následují jen s desetiprocentním rozdílem. Centrální banka a vláda mají minimální vliv na vývoj salda, avšak i tyto sektory jsou velmi důležité.

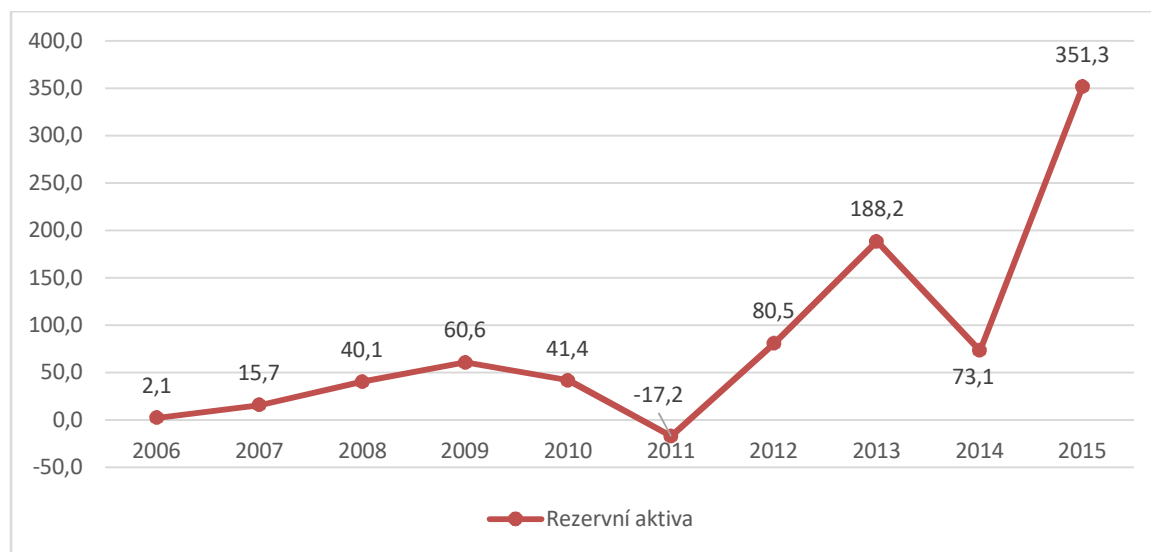
4.3.5 Vývoj rezervních aktiv

Rezervní aktiva jsou položkou, která je dle Mezinárodního měnového fondu využívána monetárními institucemi, které je využívají ve prospěch a potřeby platební bilance. Využívají se například k intervencím prováděným bankami za účelem oslabení či posílení měnového kurzu. Podob rezervních aktiv je několik, jsou například ve formě zlata, vklady a oběživa či cenné papíry.

Vývoj změny rezervních aktiv lze pozorovat na grafu č. 15 pro období od roku 2006 do roku 2015. V první polovině sledovaného období je zaznamenán vývoj s mírně stoupajícím trendem, naopak ve druhé polovině dochází ke značné fluktuaci rezervních

aktiv. Avšak celkově lze říci, že změny rezervních aktiv mají stoupající tendenci. Během let 2006–2011 jsou meziroční nárůsty malé, větší skok přichází roku 2011, kdy se jedinkrát za sledované období dostane saldo do deficitu 17,2 mld. Kč. Narůst rezervních aktiv je v důsledku zhodnocení české měny. V roce 2012 došlo ke zlepšení salda v důsledku příjmů z fondů Evropské unie. Dalšími příjmy jsou výnosy z investovaných rezerv.

Graf 15: Změna rezervních aktiv, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

4.4 Vybrané ukazatele vnější rovnováhy

4.4.1 Podíl běžného účtu platební bilance na HDP

K posouzení vnější ekonomické nerovnováhy ekonomiky slouží indikátor, který dává do poměru saldo běžného účtu a hrubý domácí produkt. Výsledkem je podíl v procentuálním vyjádření. Hranice, kdy se ekonomika země ocitá v situaci, kdy sestává pochybnou pro zahraniční investory, je na úrovni 5 %. Čím více se snižuje záporná hodnota indikátoru, tím je ekonomika atraktivnější a zlepšuje se i exportní výkonnost země. Indikátor se zhoršuje se zvyšujícím se dovozem zboží a služeb a se zvyšujícími se platbami zahraničním investorům, kteří disponují investicemi v tuzemsku.

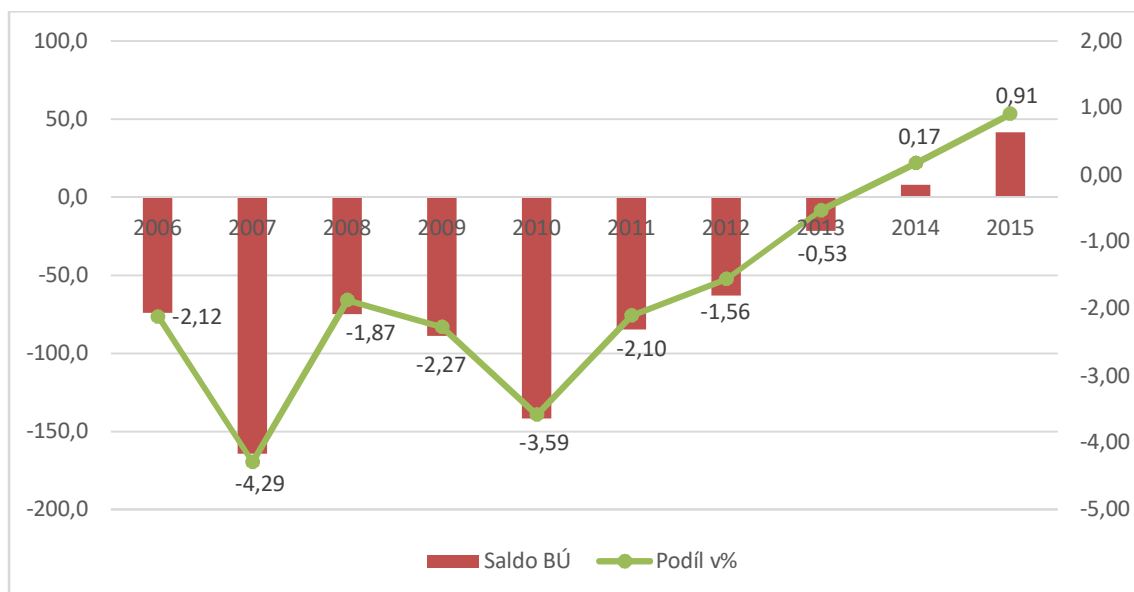
Vývoj podílu lze sledovat v grafu č. 16. Hodnoty indikátoru po sledované období kolísají, většinu období se však nachází v záporných hodnotách. Poslední dva roky sledovaného období se indikátor vyšvihl nad nulovou hranici, avšak nepřekročil jednocentní hranici. Ke zlomu došlo v roce 2010, od tohoto roku hodnoty indikátoru vykazují rostoucí trend.

K pasivním hodnotám běžného účtu přispívají především primární výnosy. Hodnoty sekundárních výnosů jsou také po sledované období v záporných hodnotách, avšak výše je minimální, proto je i vliv na výsledné saldo minimální a lze ho považovat za zanedbatelný. Aktivní stránkou běžného účtu jsou bilance služeb a obchodní bilance. Tyto položky snižují deficit běžného účtu.

V roce 2007 se indikátor nachází na svém minimu, po sledovanou dobu, a to na hodnotu -4,29 %. Důvodem je stagnace bilance služeb a obchodní bilance, čímž se do středu dostávají primární výnosy běžného účtu. Následující rok primární výnosy klesly o téměř 100 mld. Kč, čímž se i podíl salda běžného účtu na HDP značně snížil, na hodnotu -1,87 %. Rok 2009 a 2010 přinesl opět pokles indikátoru, přestože hodnoty zboží a služeb rostly, tempo růstu primárních výnosů bylo větší. Od roku 2010, jak již bylo řečeno, dochází ke zlepšování situace, kdy se indikátor dostává i do kladných hodnot. Důvodem zlepšení hodnot je výrazný nárůst bilance služeb, kdy bylo zaznamenáno zlepšení o necelých 200 mld. Kč.

Z grafu je tedy patrné, že se indikátor podílu po celé sledované období nedostal přes kritickou hranici 5 %, nejbližší se této hranici blížila ekonomika v roce 2007. Avšak průměrně dosahovalo saldo 2 %. Do budoucna lze předpokládat, že se obchodní bilance České republiky výrazně nesníží a ekonomika bude disponovat aktivním indikátorem podílu.

Graf 16: Podíl salda BÚ na HDP, 2006-2015 (mln. Kč)

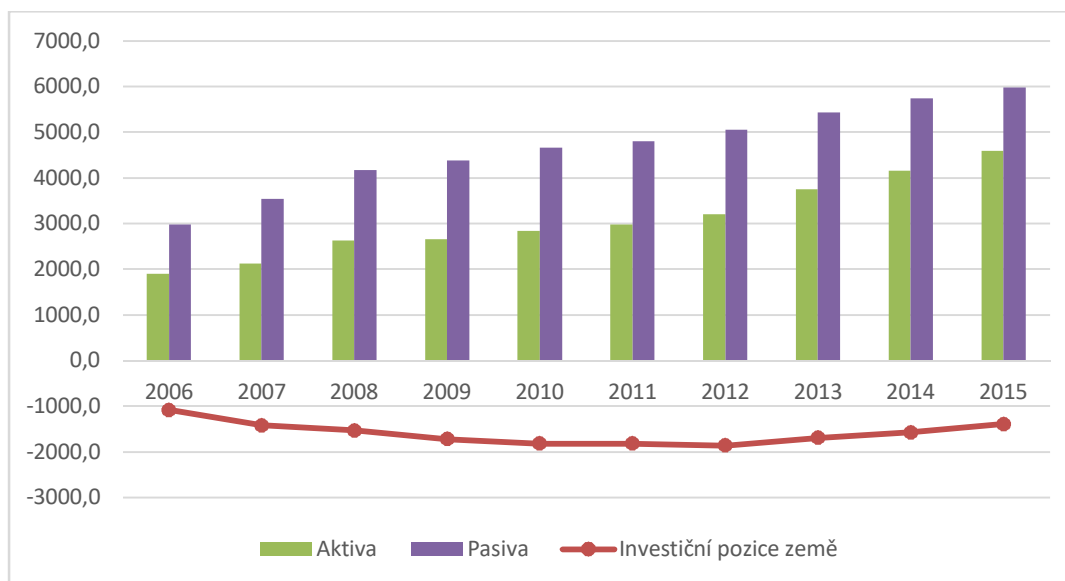
Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

4.4.2 Investiční pozice ČR vůči zahraničí

Mezinárodní investiční pozice země je rozvaha, která vykazuje stav aktiv a pasiv dané země k určitému datu. V rámci analýzy investiční pozice země se zahrnuje sektor vládní, Česká národní banka, banky obchodní a podniky. Aktivem se v tomto případě rozumí pohledávky za zahraničními subjekty a držba majetku v zahraničí tuzemskými subjekty. Pasivem jsou naopak závazky vůči zahraničí a držba majetku zahraničními subjekty v tuzemsku. Výsledné saldo investiční pozice vypovídá o čistém finančním vztahu země vůči nerezidentům. V případě, že je výsledné saldo kladné či záporné, rozlišujeme investiční pozici na věřitelskou nebo dlužnickou. Na investiční pozici jakékoli země má vliv i vývoj běžného účtu.

Saldo investiční pozice země se po celou dobu sledovaného období nachází v deficitu. Jak je i z grafu č. 17 patrné, pasiva po celou dobu převažují nad hodnotami aktiv. Trend salda není výrazně ani klesající ani stoupající, v posledních letech se investiční pozice mírně zlepšuje. Česká republika se tedy rozlišuje dle salda investiční pozice na zemi dlužnickou po dobu sledovaného období.

Graf 17: Vývoj investiční pozice ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

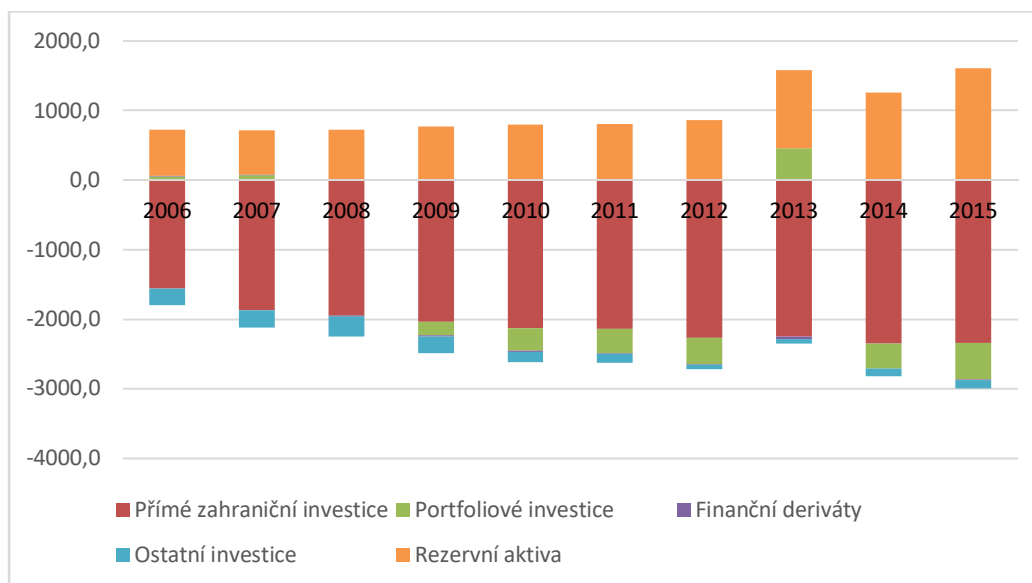

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

V roce 2006 se saldo nachází v deficitu 1 083,7 mld. Kč, a má mírně klesající trend až do roku 2010, kdy saldo představuje deficit 1 822,8 mld. Kč. Následující dva roky je saldo ustálené a nedochází k žádným velkým skokům. Od roku 2012 až do roku 2015 saldo opět mírně roste, a v roce 2015 je deficit salda 1396,5 mld. Kč.

Co se týče struktury investiční pozice země, tak je z grafu č. 18 patrné, že největší vliv mají na pozici přímé zahraniční investice, které ovlivňují saldo negativně. Jedinou položkou, která působí pozitivně na vývoj investiční pozice jsou rezervní aktiva, a v roce 2013 se k nim připojily portfoliové investice, které dosahovaly kladných hodnot v tomto roce. V rámci rezervních aktiv mají největší zastoupení devizové rezervy. Finanční deriváty a opce jsou společně s ostatními investicemi velice nízké a mají minoritní podíl na vývoji salda.

Graf 18: Struktura investiční pozice, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

4.4.3 Zahraniční zadluženost

Zahraniční zadluženost se od investiční pozice země liší tím, že sleduje pouze finanční závazky dluhového charakteru. Sleduje pouze závazky, a to dlouhodobé a krátkodobé. Subjekty spojené se zahraniční zadlužeností jsou především podniky a vláda, tyto dva sektory si nejčastěji půjčují. Avšak řadí se sem i jednotlivci.

Zahraniční dluh přináší pro ekonomiku rizika. Čím je dluh vyšší, tím se zvyšuje i riziko neudržitelnosti zahraničního dluhu, což znamená, že může nastat situace, kdy státu bude nutné dluh nebo jeho část odpustit.

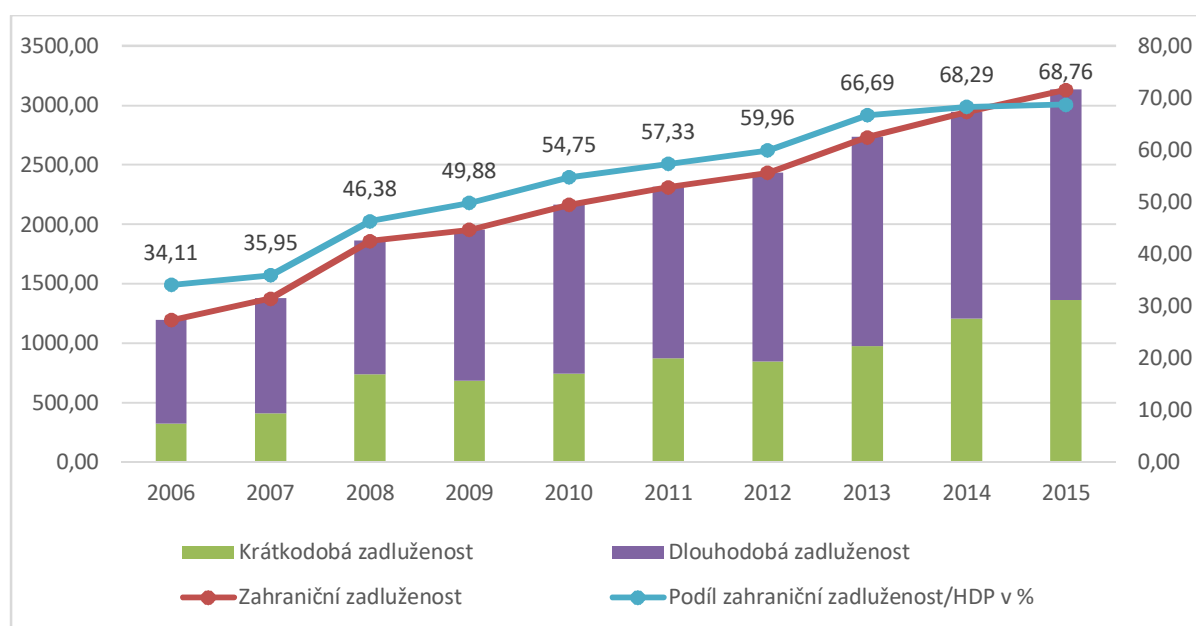
I zahraniční zadluženost se může vyjádřit formou indikátoru, a to podílem na HDP. V rámci tohoto indikátoru se připouští kritická hodnota 40 %. V případě, že se indikátor dostane nad tuto hodnotu, nastává situace vnější ekonomické nerovnováhy.

Zadluženost země lze hodnotit z pohledu časového, kdy se závazky dělí na krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobý dluh je splatný do období jednoho roku. Dále lze zadluženost pozorovat z hlediska sektorového.

Zahraniční zadluženost České republiky má rostoucí tendenci. Z časového hlediska zaujímá větší část zahraniční zadluženosti dlouhodobá zadluženost, která se od počátku sledovaného období zdvojnásobila. Obdobně tomu je tak i u krátkodobé zadluženosti, která je z celkového hlediska menší položkou. Avšak je patrné, že celková zahraniční zadluženost se značně zvýšila. V roce 2006 dosahoval dluh 1 196,4 mld. Kč, kdežto v roce 2015 celých 3 131,6 mld. Kč. Jelikož je česká ekonomika ekonomikou otevřenou, kdy obchoduje velmi často se zahraničím, není tak vysoký dluh příliš neobvyklý, naopak je to skoro i typické pro ekonomiky daného typu.

Avšak co se týče indikátoru zadluženosti na HDP, z grafu č. 19 je zřejmé, že ekonomika České republiky přesáhla kritickou hranici 40 %. Poprvé jev nastal v roce 2008 a od této doby se procentuální hodnota stále zvyšuje, kdy v roce 2015 dosahuje hodnoty 68,76 %.

Graf 19: Vývoj zahraniční zadluženosti ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB, 2016. Vlastní zpracování.

4.5 Postavení České republiky v rámci V4 v období 2006–2015

Následující kapitola diplomové práce se zaměřuje na postavení České republiky v rámci Visegrádské čtyřky. Komparace bude provedena na základě makroekonomických ukazatelů jednotlivých států.

4.5.1 Charakteristika V4 a jednotlivých zemí

Visegrádská čtyřka je seskupení čtyř zemí – České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska, které vzniklo podepsáním Deklarace o spolupráci mezi Českou a Slovenskou federativní republikou, Polskou republikou a Maďarskou republikou na cestě evropské integrace. Vznikla na základě snahy o spolupráci v řadě společných zájmů, především celoevropské integrace. Visegrádská skupina se snaží posilovat spolupráci s ostatními zeměmi, po společném vstupu do Evropské unie v roce 2004, především spolupráci členských zemí. Seskupení je založeno hlavně na podobných či stejných prvcích kultury a historie, což posiluje vzájemné vztahy. Země se vyznačují především stejnými hodnotami v oblasti vzdělání, vědy a výměny informací.

Vzájemnou spoluprací se nesnaží konkurovat jiným zemím a dalším evropským společenstvím. Účelem jejich kooperace je zvyšování schopnosti integrace v rámci například zmíněné Evropské unie, ale i spolupráce se zeměmi Beneluxu a zeměmi Severské rady. Hlavním cílem skupiny je posílení stability zemí v oblasti střední Evropy. V posledních letech se skupina soustředí i na životní prostředí a oblasti bezpečnosti a ochrany.

Jedinou institucí, která v rámci Visegrádské skupiny funguje je Visegrad fund, který byl založen v roce 2000 v České republice, avšak sídlo se nachází v Bratislavě na Slovensku. Cílem instituce je pomocí finančních grantů podporovat jednotlivé cíle skupiny, jak již bylo zmíněno, především vzdělání, kulturu, rozvoj, vědu a výzkum. Finance jsou získávány v rámci členských příspěvků, které jsou ve stejné výši. Doposud vykazoval rozpočet rostoucí přebytek. Visegrádská čtyřka funguje na principu předsednictví, kdy se jednotlivé země střídají po jednom roce.

Česká republika

Česká republika je vnitrozemským státem s otevřenou ekonomikou. Populace dosahovala ke konci roku 2015 10,5 milionů obyvatel, což je pro představu 2,1 % populace Evropské unie. Česká republika se rozkládá na rozloze 78 868 km².

Hospodářství České republiky je založeno především na průmyslu, velkoobchodu a maloobchodu, dopravě, ubytovacích a stravovacích službách. Dalšími významnými sektory je zdravotnictví a sociální péče, vzdělávání a veřejná správa.

Partnery v rámci exportu jsou pro Českou republiku Slovensko a Polsko v rámci V4, mimo seskupení vyváží nejvíce do sousedícího Německa. Co se importu týče, figuruje zde nejvíce opět Německo, dále Čína, a v rámci V4 je to opět Polsko.

Tabulka 4: Vybrané ekonomické ukazatele ČR, 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
HDP/ob. (EUR)	12 100	13 400	15 400	14 100	14 900	15 600	15 400	15 000	14 900	15 800
Míra nezaměst. (%)	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1	5,1
Míra inflace (%)	2,1	2,9	6,3	0,6	1,2	2,2	3,5	1,4	0,4	0,3

Zdroj: ČSÚ, 2016. Vlastní zpracování.

HDP na obyvatele v České republice dle tabulky č. 4 dosahovalo nejvyšších hodnot v roce 2011, kdy se ekonomika vzpamatovala z globální finanční krize. Nejvyšší hodnoty dosáhla ČR za sledované období v roce 2015.

Míra inflace dosahuje maxima v roce 2008, avšak hodnoty inflace nepředstavují pro českou ekonomiku velký problém, pokud jsou v harmonii s inflačním cílem.

Hodnoty míry nezaměstnanosti jsou poměrně stabilní a oproti ostatním zemím Visegrádské skupiny jsou i nízké. Nejnižších hodnot dosáhla ČR v roce 2008, 4,4 %, v tomto roce byla vysoká hodnota HDP.

Slovensko

Slovensko se rozprostírá na ploše o rozloze 49 035 km² a je tak nejmenším státem v rámci Visegrádské skupiny. Disponuje populací o celkovém počtu 5,4 milionů obyvatel,

kteří tak tvoří 1,1 % obyvatel Evropské unie. Slovensko je jedinou zemí, která má jako státní měnu Euro.

Ekonomika je obdobně jako u České republiky otevřená a nejvýznamnější odvětví ekonomiky jsou téměř totožná. Opět je nejvýznamnější složkou průmysl, velkoobchod a maloobchod, doprava, služby stravovací a ubytovací, obrana, veřejná správa, vzdělání a v neposlední řadě zdravotní a sociální péče.

Slovensko obchoduje především se zeměmi sousedícími nebo alespoň relativně blízkými. V případě exportu je to tedy Česká republika, Polsko a Německo. Zatímco importními partnery jsou Rakousko, Německo a opět Česká republika. Hojné obchodování mezi Slovenskem a Českou republikou lze přisuzovat společné historii.

Tabulka 5: Vybrané ekonomické ukazatele Slovenska, 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
HDP/ob. (EUR)	8 400	10 400	12 200	11 800	12 400	13 100	13 400	13 700	14 000	14 500
Míra nezaměst. (%)	13,5	11,2	9,6	12,1	14,5	13,7	14,0	14,2	13,2	11,5
Míra inflace (%)	4,3	1,9	3,9	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1	-0,3

Zdroj: ČSÚ, 2016. Vlastní zpracování.

HDP Slovenska má, od počátku sledovaného období až do roku 2015, stoupající trend. Po dobu deseti let vzrostlo HDP na obyvatele o 6 100 Euro, z původních 8 400 Euro na obyvatele v roce 2006.

Míra nezaměstnanosti je na Slovensku značně vysoká, oproti České republice téměř dvojnásobná. Nejvyšších hodnot dosahuje v roce 2010, hodnota nezaměstnanosti je 14,5 %. Situace na trhu práce je na Slovensku problematická a vývoj míry nezaměstnanosti nevykazuje zlepšení situace do budoucna.

Hodnoty míry inflace jsou relativně nízké a nezpůsobují výrazné znehodnocení prostředků. V roce 2014 a 2015 došlo na Slovensku i k deflaci ve výši -0,3 %.

Polsko

Polsko disponuje rozlohou 312 679 km², čímž je největší zemí z Visegrádské skupiny, co se plochy týče. Tím je i zemí s nejvyšším počtem obyvatel, k roku 2015 mělo

Polsko populaci o 38 milionech, což odpovídá 7,5 % celkové populaci Evropské unie. Polsko má taky jako jediný stát ze čtyřky přístup k moři.

Jelikož jsou země Visegrádské čtyřky seskupeny na základě stejných hodnot a ekonomik, ani u Polska se nejvýznamnější odvětví ekonomiky neliší. Opět je průmysl největší složkou polského hospodářství, dále, obrana, doprava, maloobchod a velkoobchod, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

Co se týče zahraničního obchodu, Polsko nejvíce vyváží do Německa, České republiky a Velké Británie. Zatímco největšími importéry jsou Čína, Rusko a Německo.

Tabulka 6: Vybrané ekonomické ukazatele Polska, 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
HDP/ob. (EUR)	7 200	8 200	9 600	8 300	9 400	9 900	10 100	10 300	10 700	11 200
Míra nezaměst. (%)	13,9	9,6	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	10,3	9,0	7,5
Míra inflace (%)	1,3	2,6	4,2	4,0	2,6	3,9	3,7	0,8	0,1	-0,7

Zdroj: ČSÚ, 2016. Vlastní zpracování.

Vývoj HDP na obyvatele v Polsku má stoupající trend. Opět došlo k velkému posunu od počátku sledovaného období až do konce. K výraznějšímu propadu došlo v roce 2009, opět lze přisuzovat globální krizi. V následujících letech je vývoj HDP poměrně stabilní. V roce 2015 dosahuje Polsko nejvyšší hodnoty, 11 200 Euro na obyvatele.

I v Polsku jsou hodnoty nezaměstnanosti poměrně vysoké, průměrná míra nezaměstnanosti je za deset sledovaných let 9,5 %. Nejvyšší hodnoty dosáhlo Polsko na počátku sledovaného období, ve výši 13,9 %. Ani Polsko nevykazuje známky ustálení či snížení míry nezaměstnanosti.

Míra inflace nevykazuje hodnoty, které by měly odradit případné investory. Hodnoty jsou nízké a v roce 2015 došlo Polsko k deflaci ve výši -0,7 %. Maximálně dosáhla inflace výše 4,2 %, což není hodnota, kdy by docházelo ke znehodnocení prostředků.

Maďarsko

Maďarsko je vnitrozemský stát, který sousedí s nejvíce státy, přesněji se sedmi. Plošně zaujímá 93 011 km² a populace odpovídá 9,8 milionům obyvatel, pro lepší

představu,

1,9 % obyvatel Evropské unie.

Průmysl je opět nejvýznamnější položkou maďarského hospodářství. A ani další položky nejsou odlišné od položek předešlých zemí.

Hlavními partnery v rámci exportu jsou pro Maďarsko především Slovensko, Rumunsko a Německo. Dovoz zajišťují hlavně Německo, Čína a Rakousko.

Tabulka 7: Vybrané ekonomické ukazatele Maďarska, 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
HDP/ob. (EUR)	7 200	8 200	9 600	8 300	9 400	9 900	10 100	10 300	10 700	11 200
Míra nezaměst. (%)	13,9	9,6	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	10,3	9,0	7,5
Míra inflace (%)	1,3	2,6	4,2	4,0	2,6	3,9	3,7	0,8	0,1	-0,7

Zdroj: ČSÚ, 2016. Vlastní zpracování.

Hodnoty HDP Maďarska na obyvatele mají po sledované období stoupající trend. K jedinému propadu došlo v roce 2009 v důsledku finanční krize. Lze říci, že ekonomika Maďarska rozkvétá a stává se konkurenceschopnou.

Nezaměstnanost má v Maďarsku poměrně kolísavý průběh. Rozsah hodnot je od nejnižší v roce 2008 ve výši 7,1 % do nejvyšší v roce 2006 ve výši 13,9 %. Vývoj míry rozhodně nenasvědčuje ustálení hodnot.

4.5.2 HDP České republiky v porovnání se zeměmi V4

Hrubý domácí produkt země je jednou ze základních makroekonomických veličin. Prezentuje výkonnost ekonomiky dané země za určité období. HDP je peněžním vyjádřením hodnoty nově vytvořených služeb a statků za určité období, většinou jde o období jednoho roku, na určitém území.

Graf č. 20 prezentuje vývoj hrubého domácího produktu na obyvatele dané země za sledované období od roku 2006 do roku 2015. Pro komparaci zemí je vhodné použít ukazatel HDP na obyvatele, které se používá především pro mezinárodní srovnání zemí a

jejich vyspělosti. Evropská unie na základě tohoto ukazatele rozděluje i příspěvky z evropských fondů.

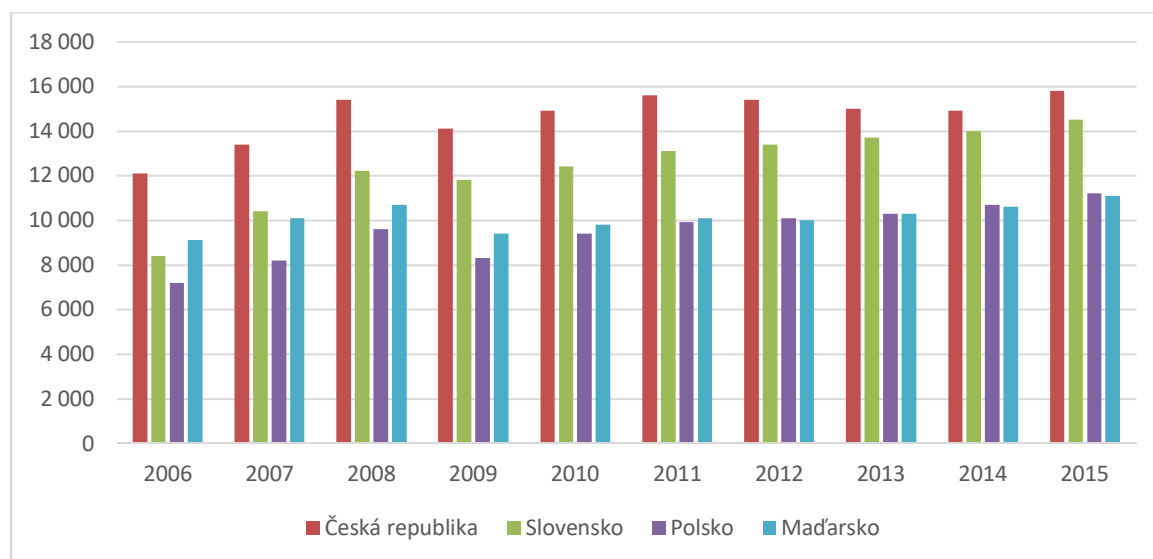
Z grafu je patrné, že v prvních letech sledovaného období Česká republika dosahovala nejvyššího HDP na obyvatele, a i po celou dobu byla na pomyslné první příčce. V prvním roce byl rozdíl oproti druhému Slovensku téměř 4 000 Euro na obyvatele. HDP České republiky první tři roky stoupala, v roce 2009 došlo k poklesu v rámci dopadů ekonomické krize. Do konce období mělo HDP ČR mírně kolísavý vývoj.

Slovensko ze všech zemí zaznamenalo největší navýšení od počátku sledovaného období až do konce. Rozdíl činil 6 000 Euro na hlavu. Slovensko zaznamenalo stoupající trend a v posledních letech se dotáhlo na úroveň České republiky.

Oproti tomu Maďarsko a Polsko jsou země, které vykazují téměř vyrovnané HDP na obyvatele, především v druhé polovině sledovaného období. Maďarsko nezaznamenalo za dobu deseti let téměř žádné zvýšení HDP. Polsko v první polovině období vykazuje jednoznačně nejnižší HDP na obyvatele.

Všechny země V4 postihla finanční krize a hodnoty jejich HDP se snížila. Nejmenší propad zaznamenalo Slovensko, kdy se HDP snížilo o 400 Euro na obyvatele. Ostatní země zaznamenaly vyrovnaný propad, o 1 300 Euro na obyvatele.

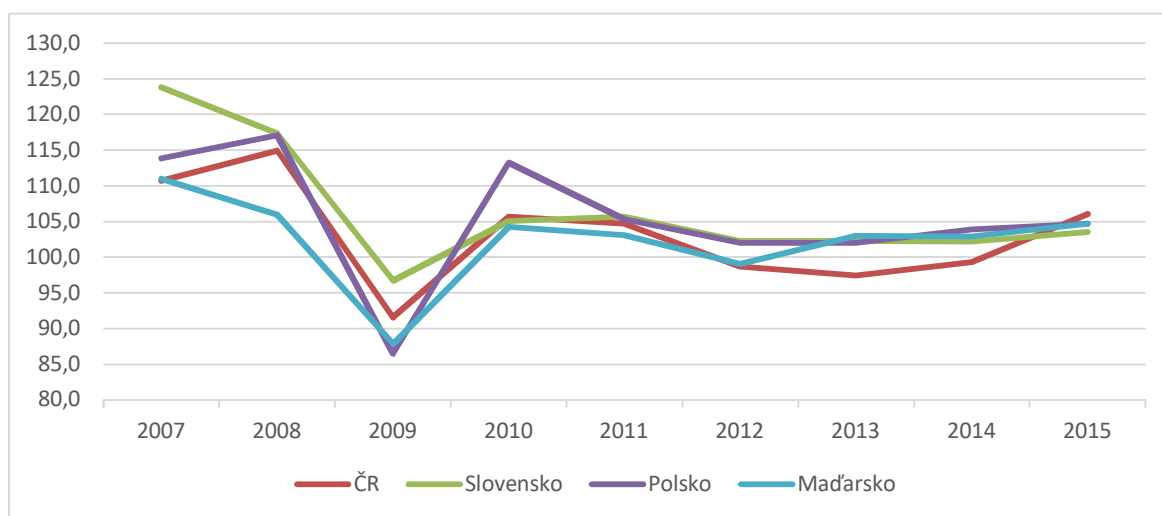
Graf 20: HDP na obyvatele zemí V4, 2006-2015, absolutní vyjádření (v EUR)

Zdroj: ČSÚ, 2016. Vlastní zpracování.

Po roce 2004, kdy vstoupily všechny země Visegrádské skupiny do Evropské unie, se výrazně zlepšily podmínky vnější ekonomiky. Tempo růstu HDP se výrazně zvýšilo v důsledku zlepšení mezinárodního obchodu. Země začaly více vyvážet než dovážet. Vstupem do EU se zvětšil počet nových investorů, zvětšila se konkurenceschopnost zemí.

Graf 21: HDP na obyvatele zemí V4, 2007-2015, řetězové indexy (%)

Zdroj: ČSÚ, 2016. Vlastní zpracování.

Ekonomika České republiky rostla v roce 2007 rychleji, než byl průměr Evropské unie, avšak Slovenská ekonomika rostla ještě rychleji. Na Slovensku v tomto roce rostla spotřeba domácností i veřejné správy. V roce 2009, kdy přicházely dopady celosvětové krize, poklesla výše HDP na obyvatele u všech zemí. V ČR, Polsku a v Maďarsku byl pokles totožný. HDP na obyvatele kleslo o 1 300 Euro. V případě Slovenska byl pokles nejmenší, a to o 400 Euro. Žádná ze zemí nebyla schopna udržet stoupající tempo růstu. V Česku došlo k poklesu ve spotřebě a výdajů na tvorbu hrubého kapitálu. V Česku se na pozitivním vývoji HDP podílí nejvíce zahraniční obchod. Naopak vláda a domácnosti výdaje omezovaly a měli tak nepříznivý vliv.

Z grafu č.21 lze pozorovat, že Česká republika zaznamenala v roce 2007 meziroční nárůst HDP na obyvatele o 10,7 %, obdobný nárůst byl i v polské a maďarské ekonomice,

největší rozdíl však zaznamenalo Slovensko, kde se HDP zvětšilo o téměř jednu čtvrtinu oproti roku předchozímu.

V roce 2008 si všechny ekonomiky udržely růst HDP na obyvatele, Slovensko a Polsko zaznamenalo zvýšení o 17 %, nejmenší nárůst byl v Maďarsku, pouze 5,9 %, Česká republika dosáhla téměř 15-ti % navýšení.

Roku 2009 nastal zlom pro všechny země. Po celosvětové krizi došlo k poklesu HDP na obyvatele ve všech zemích. Nejvíce krize postihla Polsko, kde došlo ke snížení oproti předešlému roku o 13,5 %, a Maďarsko s 12,1 %. Česko zaznamenalo pokles o 8,4 %. Nejméně krize zasáhla Slovensko, kde byl pokles pouze 3,3 %.

V roce 2010 se země vzpamatovaly z krize a největší meziroční skok proběhl v polské ekonomice. Polskou ekonomiku krize postihla nejvíce, ale v roce 2010 se výkonnost země vyšvihla o 13,3 %. Ostatní země V4 zaznamenaly růst okolo 5 %.

Rok 2011 probíhal obdobně jako předešlý, meziroční nárůst Česka, Slovenska a Maďarska byl podobný, okolo 5 %. Pouze v Polsku se tempo růst HDP snížilo ze 13,3 % na 5,3 %.

Roku 2012 došlo v ČR a Maďarsku k minimálnímu poklesu tempa růstu, Česko zaznamenalo pokles o 1,3 %, Maďarsko dokonce 1 %. Slovensko a Polsko si udrželo nárůst HDP okolo 2 %.

V České republice dochází k poklesu HDP další dva roky, v roce 2013 o 2,6 % a v roce 2014 pouze o 0,7 %. Ostatní země si udržují tempo růstu okolo hodnot 2-3 %. Slovensko a Polsko zaznamenalo po celé sledované období téměř shodný vývoj.

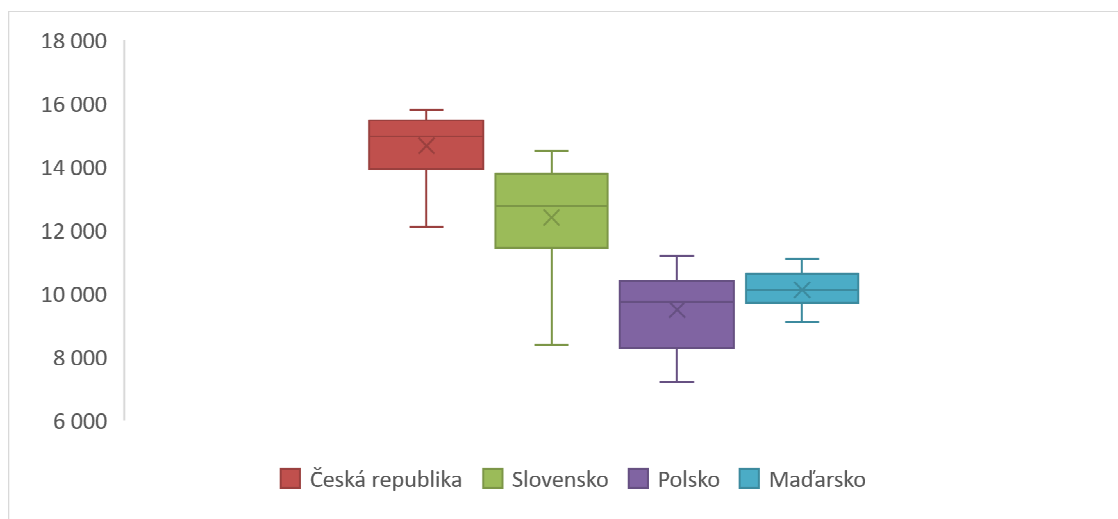
V roce 2015 byla na pomyslné první příčce Česká republika, které poslední rok sledovaného období zaznamenala nárůst výkonnosti ekonomiky o 6 %. Polsko a Maďarsko shodně 4,7 %, poslední Slovensko zaznamenalo tempo růstu v hodnotě 3,6 %.

Z grafu č. 22, který je ve formě boxplotů, lze pozorovat, jak si jednotlivé země vedly za sledované období. Boxploty ukazují maxima a minima, kterých daná ekonomika dosáhla a také rozpětí, ve kterém se hodnoty země pohybovaly.

Je tedy patrné, že Česká republika se po sledované období nacházela na vrcholu a dosahovala nejvyšších hodnot HDP na obyvatele. Ze všech zemí dosáhla i největšího maxima, ve výši 15 800 Euro v roce 2015. Z velikosti obdélníků lze vyvodit, v jak velkém rozpětí hodnot se HDP pohybovalo. Země, kde se hodnoty takřka neměnily, je Maďarsko. Naopak největšího posunu dosáhlo Slovensko, které zaznamenalo největší růst HDP na obyvatele za sledované období.

Polsko je, v ohledu HDP na obyvatele, zemí nejslabší. Zaznamenávalo nejnižší hodnoty a společně s Maďarskem nezaznamenalo stoupající trend z celkového pohledu.

Graf 22: HDP na obyvatele zemí V4, 2006-2015 (EUR)

Zdroj: ČSÚ, 2016. Vlastní zpracování.

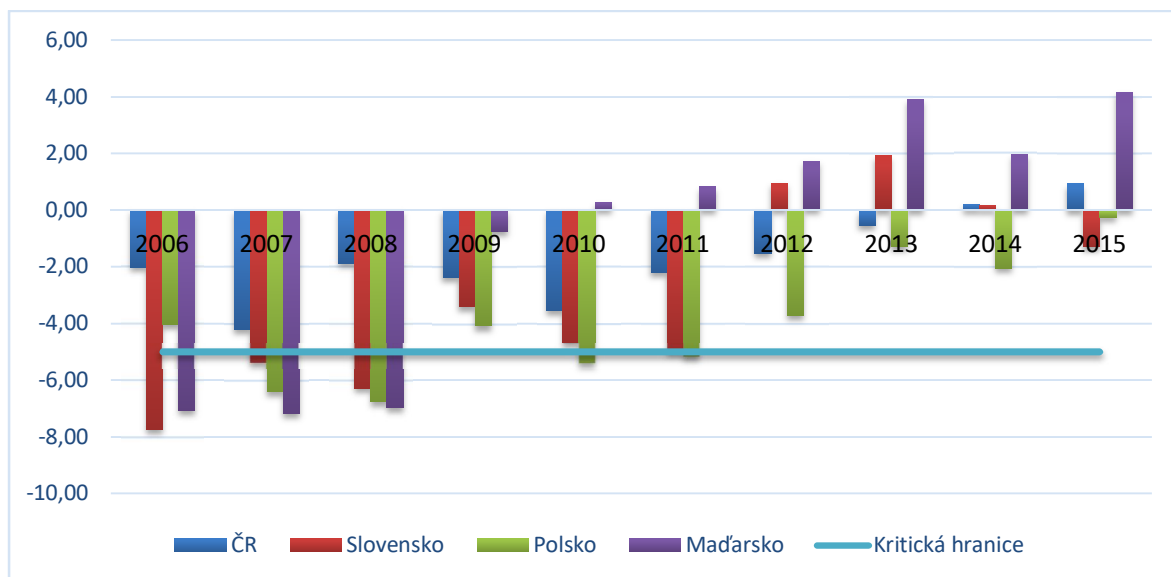
4.5.3 Porovnání zemí V4 na základě podílu běžného účtu na HDP země

Pro komparaci ekonomik zemí Visegrádské skupiny byl použit indikátor podílu běžného účtu platební bilance na hrubém domácím produktu země. Indikátor prezentuje nerovnováhu ekonomiky. Za citlivou hranici, kdy je ekonomika země v kritické situaci, je považována hranice -5 %. Pokud se ekonomika některé země ocitne pod kritickou hranicí dlouhodoběji, stává se pro zahraniční investory pochybnou. Indikátor se zhoršuje či zlepšuje s vývojem exportu a importu země. Se zvyšujícím se importem zboží a služeb se

daný indikátor zhoršuje. A naopak, ke snižování indikátoru dochází s růstem exportu zboží a služeb.

Graf č. 23 byl vytvořen pro lepší názornost vývoje indikátoru podílu BÚ na HDP a jeho překročení kritické hranice. Z grafu je patrné, že se ekonomika České republiky za celé sledované období neocitla pod kritickou hranicí, nejbližší k ní měla v roce 2007, kdy indikátor dosahoval -4,21 %. Naopak ostatní země Visegrádské skupiny se pod hranicí ocitly, alespoň jednou za sledovaných deset let. Avšak všechny ekonomiky byly schopné se z negativních hodnot dostat nad hranici a staly se tak opět přijatelnými pro zahraniční investory.

Graf 23: Podíl BÚ zemí V4 na HDP, 2006-2015 (%HDP)

Zdroj: The World Bank, 2016. Vlastní zpracování.

V tabulce č. 9 jsou již prezentovány konkrétní hodnoty indikátoru všech zemí Visegrádské skupiny pro období 2006-2015.

V roce 2006 zaznamenala Česká republika deficit běžného účtu na HDP 2,02 %, což byl zároveň nejlepší dosažený výsledek v rámci Visegrádské skupiny daného roku. Polsko naměřilo hodnotu -4,05 %, čímž stejně jako ČR nedosáhlo na kritickou hodnotu a Polsko tak bylo stále atraktivní ekonomikou pro investory. Slovensko a Maďarsko dosáhli podobného výsledku, obě země však pod hranicí 5 %. Slovensko zaznamenalo hodnotu indikátoru ve výši -7,74 %, Maďarsko necelých 7,1 %.

Další sledovaný rok byl velmi příznivý pro Slovensko, kdy se jako jediná země zlepšilo a podíl běžného účtu na HDP dosahoval -5,38 %. Všechny zbylé země zaznamenaly za rok 2007 zhoršení. Česko a Polsko o více než 2 %. Maďarsko zaznamenalo nárůst minimální, pouze o 0,07 % na hodnotu -7,15 %. Stále však zůstalo Maďarsko na poslední příčce. Česká republika vyšla v tomto roce opět s nejlepším výsledkem.

V roce 2008 si ČR udrželo pozici a vykazovala podíl běžného účtu na HDP v hodnotě -1,87 %. Polsko, Slovensko a Maďarsko se v rámci indikátoru téměř vyrovnaly, hodnoty vykazovaly minimální rozdíly, avšak pořadí zůstalo stejné jako předchozí rok. Nejhorší hodnotu vykazovalo Maďarsko, o 0,5 % bylo lepší Polsko, a na druhé pozici se nacházelo Slovensko, i když oproti roku 2007 došlo ke zhoršení.

Následující rok došlo k výraznému zlepšení všech tří zemí, kromě České republiky. Ta byla poprvé sesazena z první příčky Maďarskem, které zaznamenalo velmi výrazné zlepšení. Běžný účet se podílel na výkonnosti ekonomiky hodnotou -0,76 %, což byla nejnižší zaznamenaná hodnota od počátku sledovaného období. Ke zlepšení opět došlo i u Polska a Slovenska. Pouze Česká republika zaznamenala zhoršení, ale pouze o 0,5 %, na hodnotu -2,37 %.

Roku 2010 byla maďarská ekonomika v rozkvětu. Indikátor podílu se dostal do přebytku 0,27 %. Od této doby, jak je i z grafu... patrné, se hodnota indikátoru jen zlepšuje. Oproti tomu, zbylé tři ekonomiky vykazují tento rok zhoršení.

V roce 2011 Česká republika snížila hodnotu na - 2,21 %. Hodnoty Slovenska a Polska se jen nepatrně změnily. V případě Slovenska se hodnota zhoršila o necelých 0,3 %, v Polsku došlo ke zlepšení na hodnotu -5,17 %. Maďarsko, jak již bylo řečeno si udrželo kladný výsledek a pouze hodnotu zvýšilo na 0,81 % HDP.

V roce 2012 se i slovenská ekonomika dočkala kladných čísel a podíl běžného účtu na ekonomickém výkonu země byl 0,96 %. Kladného hodnoty vykazovalo i Maďarsko ve výši 1,72 %. Ke zlepšení došlo i v Polsku a České republice.

Maďarsko a Slovensko pokračovalo v roce 2013 v nárůstu. Slovenský běžný účet vykazoval podíl na HDP 1,92 %, v Maďarsku dokonce 3,92 %. Česko a Polsko stále

vykazují meziroční zlepšení, avšak stále se hodnoty nedostaly nad nulovou hranici. V ČR je podíl běžného účtu na HDP ve výši -0,53 %, v Polsku -1,29 %.

Rok 2014 byl konečně zlomový i pro českou ekonomiku, kdy se podíl běžného účtu na ekonomické výkonnosti země rovnal 0,21 %. Polsko se oproti předešlému roku zhoršilo a podíl dosahoval hodnoty -2,04 %. Maďarsko a Slovensko vykazuje kladné hodnoty, avšak u obou ekonomik došlo ke zhoršení. Slovensko snížilo podíl na 0,18 % a Maďarsko 1,96 %.

Poslední rok sledovaného období Česká republika zvýšila hodnotu podílu na 0,93 %, zlepšení vykazala i maďarská ekonomika, která zaznamenala podíl běžného účtu na HDP země ve výši 4,17 %. Polsko se po celou dobu období nacházelo ve schodku, stejně tak tomu bylo i v roce 2015, kdy se meziroční hodnoty zlepšily, avšak stále byly záporné, ve výši -0,25 %. V tomto roce se i slovenská ekonomika dostala po třech letech do záporných hodnot. Běžný účet vykazoval podíl na HDP ve výši -1,29 %.

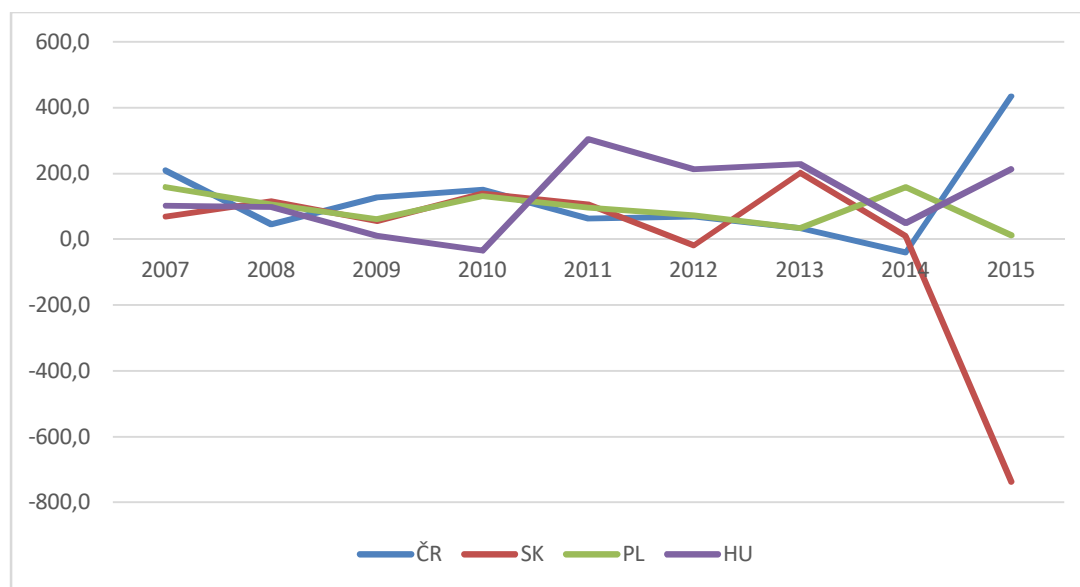
V prvních třech letech bylo postavení České republiky v rámci V4 nejlepší. Na základě indikátoru podílu běžného účtu dané země na hrubém domácím produktu dané země. Česká republika držela podíl vysoko nad kritickou hranicí 5 % a nikdy se pod tuto hranici nedostala, jak již bylo zmíněno. Maďarsko naopak v první třetině sledovaného období vykazovalo hodnoty hluboko pod kritickou hranicí. Obdobně tomu bylo i u polské a slovenské ekonomiky.

V druhé části období zaznamenalo nejlepší vývoj Maďarsko, které od roku 2010 vykazovalo až do konce sledovaného období pouze kladné hodnoty se stoupající tendencí. V posledním roce dosáhlo nejvyšší hodnoty ze všech ekonomik za celé sledované období, ve výši 4,17 % HDP. Česká republika se stále pohybovala v záporných hodnotách, v průměru okolo hodnoty -2,2 %. Polsko a Slovensko vykazovalo své hodnoty okolo kritické hranice. Při čemž Slovensko v meziročním období 2011 a 2012 zaznamenalo markantní skok z -5,01 % na 0,96 %. Poprvé se tak podíl slovenského běžného účtu na HDP ocitl v kladných hodnotách.

V grafu č. 24 je znázorněn vývoj řetězových indexů podílu běžného účtu na HDP zemí V4, a tudíž i tempo růstu daného indikátoru.

Česká republika zaznamenala mezi rokem 2007 a 2008 pokles od 55,4 %, do roku 2010 zaznamenávala země mírný nárůst, avšak trend byl poměrně konstantní. Největší meziroční nárůst byl v České republice v mezi lety 2014 a 2015, kdy tempo zvýšilo na 334,0 %. Naopak Slovensko v těchto letech zaznamenalo největší propad za sledované období. Vývoj slovenského indikátoru byl z počátku sledovaného období bez větších výkyvů až do roku 2013, kdy předešlý rok se tempo růstu značně zpomalilo a v roce 2013 dosahovalo 101,3 %. Polsko první dva roky vykazovala kladné tempo růstu, v roce 2009 pokles o 39,4 %. Následující dva roky indikátor podílu BÚ na HDP v Polsku střídavě klesal a stoupal, a od roku 2011 zaznamenával propad. V roce 2014 došlo ke zlomu a tempo růstu se oproti předešlému roku zvýšilo na 58,5 %. Následující rok opět došlo k poklesu tempa růstu na -87,9 %. Vývoj indikátoru v rámci maďarské ekonomiky byl nejvýraznější, do roku 2010 od počátku dosahovalo tempo růstu záporných hodnot. Mezi rokem 2010 a 2011 došlo ke zvratu a tempo růstu dosáhlo hodnoty 204,0 %. Následující dva roky se drželo tempo konstantně a v roce 2014 došlo k výraznému poklesu indikátoru, tempo růstu bylo na hodnotě -50,1 %. Následující rok vykázal indikátor nárůst o 113,0 %.

Graf 24: Podíl BÚ na HDP zemí V4, 2006-2015, řetězové indexy (%)

Zdroj: The World Bank, 2016. Vlastní zpracování.

V grafu č. 25 je znázorněn indikátor podílu běžného účtu na HDP země ve formě boxplotů. Boxploty, nebo krabicové diagramy umožňují posoudit variabilitu podkladových

dat. Vhodné jsou především pro větší počet datových balíků, jako jsou v tomto případě čtyři státy s daty za posledních deset let. Boxploty jsou obdobou histogramů, avšak jsou komplexnější a zobrazují mimo střední hodnoty i hodnoty maximální a minimální a kvartily souboru. Boxploty zobrazují také extrémní a odlehlé hodnoty datového souboru, které jsou v grafu jednoznačně označeny.

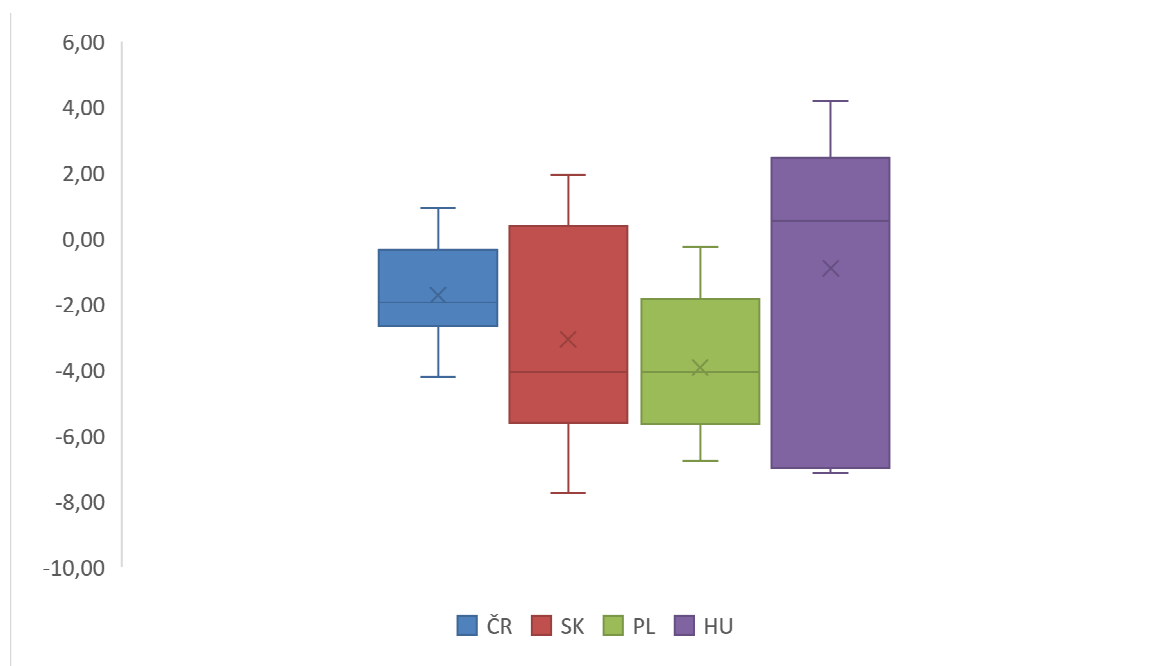
V případě tohoto grafu se v datovém souboru nenachází žádné odlehlé či extrémní hodnoty. Velikost jednotlivého boxu vyjadřuje rozptyl hodnot. Je tedy patrné, že hodnoty ČR se po sledované období pohybují v relativně malém rozmezí hodnot. Oproti tomu hodnoty Polska mají rozptyl hodnot od -7 % až do 4 %.

Medián vyjadřuje nejen střední hodnotu datového souboru, ale i zešikmení dat, které se projevuje umístěním mediánu (dělicí čára obdélníku) v rámci boxu. V případě ČR a Slovenska jsou hodnoty zešikmené k nižším hodnotám, medián je umístěn níže. Polsko vykazuje hodnoty symetrické, medián je v boxu umístěn téměř uprostřed. Maďarské hodnoty vykazují zešikmení směrem nahoru.

Z grafu je patrné, že nejlepších hodnot indikátoru dosahovalo Maďarsko. I když hodnoty v prvních letech byly kritické, v druhé části sledovaného období bylo Maďarsko schopné se vyšvihnout a medián země se pohyboval nad nulovou hranicí. Což nelze říci o žádné další zemi. Polsko a Slovensko disponuje mediánem okolo hodnoty -4 %, což se značně blíží kritické hodnotě. Česká republika si udržovala hodnoty okolo -2 %, stejně jako se pohyboval průměr souboru.

Česká republika sice nedosahovala nejvyšších hodnot, avšak vývoj indikátoru byl velmi stabilní. Oproti tomu Maďarsko dosáhlo v rámci Visegrádské skupiny nejvyšších hodnot, maximum přesáhlo hranici 4 %, ale rozptyl hodnot měla země největší a Maďarsko se nacházelo pod kritickou hranicí, minimální hodnota přesáhla zápornou hranici 7 %. Obdobně probíhal vývoj hodnot u Slovenska a Polska. Slovensko dokonce zaznamenalo nejnižší hodnotu ze zemí V4, indikátor se blížil k hodnotě -8 %.

Graf 25: Podíl BÚ na HDP zemí V4, 2006-2015 (%HDP)

Zdroj: The World Bank, 2016. Vlastní zpracování.

5 Závěr

Potřeba zaznamenávání veškerých ekonomických zahraničních transakcí země vzrostla s čím dál větší otevřeností ekonomiky, nejen České republiky. Z toho důvodu každá země sestavuje platební bilanci. S otevřeností ekonomik vznikla nutnost srovnávat jednotlivé země na základě ekonomické výkonnosti. Sestavování platební bilance je proto sjednocené podle Mezinárodního měnového fondu, aby výsledky komparace byly, co nejvíce věrohodné a reálné. Každý stát má svůj orgán, který má na starost sestavení platební bilance, v případě České republiky je to Česká národní banka.

Česká republika i státy Visegrádské skupiny se potýkaly s významnými událostmi za sledované období, které měly vliv na vývoj země, především na ekonomický vývoj. První událostí byla finanční krize, která započala v roce 2007 na základě nejen americké hypoteční krize. Dalším významnou příčinou bylo zvyšování ceny ropy, které vedlo k poklesu reálného HDP a zvýšení spotřebitelských cen. Zásadní dopady na ekonomiku zaznamenaly země v roce 2008 a mnoho zemí se s následky krize potýká dodnes. Druhou významnou situací byl vstup České republiky do Evropské unie roku 2004. I když se práce zabývala obdobím od roku 2006 do roku 2015, vstup ČR a ostatních zemí V4 do EU, má vliv na ekonomiky zemí stále.

Běžný účet se po sledované období nacházel převážně v deficitu, ale trendem bylo snižování velikosti deficitu platební bilance. Pozitivně na saldo běžného účtu působí výkonová bilance, která je po sledované období v kladných hodnotách, tuto skutečnost lze přisoudit vstupu do EU. Oproti tomu, největší podíl na deficitu běžného účtu mají důchody z přímých zahraničních investic. Za dobu vzrostla výše vyplácených dividend mimo ČR. Saldo běžného účtu se dostává nad nulovou hranici poprvé v roce 2014 ve výši 7,5 mld. Kč, a s rostoucím trendem pokračuje i v posledním roce sledovaného období, kdy dosahuje již 41,4 mld. Kč. Přebytek v rámci výkonové bilance je způsoben i cenou ropy, která se do budoucna má stabilizovat, čímž se pravděpodobně sníží obchod se zbožím a službami. Česká republika velmi závisí na investorech ze zahraničí, po vstupu do EU je největší množství investorů právě z členských států. Do Česka přichází nejvíce investorů ze sousedního Německa.

Saldo kapitálového účtu se po sledované období nachází v přebytku. Ke zlomu však došlo vstupem České republiky do Evropské unie. Česká ekonomika disponuje v rámci kapitálového účtu především dotacemi ze strukturálních fondů EU. Vliv salda kapitálového účtu na celkový výsledek platební bilance každým rokem roste. Dříve byl považován za zanedbatelný, v současnosti se situace zlepšuje. V roce 2015 dosáhlo saldo kapitálového účtu nejvyšší hodnoty za sledované období ve výši 106,1 mld. Kč. Z celkového pohledu má saldo stoupající trend a Česká republika chce zlepšit pozici vůči rozpočtu Evropské unie.

V rámci finančního účtu jsou opět největší položkou přímé zahraniční investice společně s portfoliovými investicemi. U obou položek došlo ke zlomu následkem celosvětové finanční krize. Docházelo k odprodeji zahraničních portfoliových investic držených tuzemci a nové investice ze zahraničí po relativní stabilizaci světové ekonomiky. Saldo PZI mělo po sledované období kolísavý průběh a převážně bylo ve schodku. Až v roce 2015 se saldo dostalo nad nulovou hranici a vykazovalo tak poprvé za sledované období přebytek ve výši 26,6 mld. Kč. Vývoj portfoliových investic závisí na množství odprodáných investic držených zahraničními tuzemci. Z přímých zahraničních investic má největší podíl na saldu reinvestovaný zisk. Vývoj přímých zahraničních investic je do budoucna odhadován navyšováním reinvestovaného zisku.

Co se týče vnější ekonomické rovnováhy, zahraniční zadluženost České republiky nevykazuje příznivé hodnoty. Od roku 2008 je indikátor zahraniční zadluženosti nad kritickou hranicí a se stoupajícím trendem pokračuje nad hranicí až do konce sledovaného období. Velké množství zahraniční zadluženosti tvoří dlouhodobá zadluženost. Z pohledu indikátoru podílu běžného účtu platební bilance na HDP země, který vyjadřuje vnější ekonomickou nevyrovnanost, lze říci, že Česká republika vyšla dobře. I když vykazoval indikátor záporné hodnoty, po celé sledované období se držel nad kritickou hranicí 5 %. Nejnižších hodnot dosáhl v roce 2007, kdy se hodnota pohybovala v blízkosti kritické hranice, ve výši -4,29 %. Od roku 2010 však hodnoty indikátoru vykazují stoupající trend a v posledních dvou letech se nacházel v kladných hodnotách, v roce 2015 dosahoval 0,91 % a lze předpokládat, že výše podílu BÚ na HDP bude i nadále růst.

Ekonomika České republiky není z pohledu analýzy platební bilance a vnější ekonomické rovnováhy ohrožená. Pozornost by se měla věnovat již zmíněné narůstající

zahraniční zadluženosti. Velký vliv bude mít na vývoj bilance i vývoj měnového kurzu ze strany České národní banky.

Dle HDP na obyvatele Česká republika vykazovala nejlepší hodnoty oproti ostatním zemím. Již na počátku sledovaného období vykazovala Česká republika nejvyšší hodnoty, v roce 2006 disponovala 12 100 Euro HDP na obyvatele, proti tomu Polsko pouze 7 200 Euro, Slovensko 8 400 Euro a Maďarsko 9 100 Euro. Trend vykazovala ČR stoupající, k mírnému meziročnímu poklesu došlo vlivem dopadů celosvětové finanční krize, avšak stále vykazovala země nejvyšší hodnoty ze zemí V4. Všechny země postihla finanční krize, Polsko, Maďarsko a Česko zaznamenaly stejný pokles o 1 300 Euro, nejméně postihla krize Slovensko, které zaznamenalo pokles pouze o 400 Euro. Největší pozitivní vývoj zaznamenalo Slovensko, které se v posledním roce sledovaného období přiblížilo ČR a dosahovalo 14 500 Euro na obyvatele. Polsko a Maďarsko vykazovaly po sledované období nejnižší hodnoty. Polsko 11 200 Euro na obyvatele, Maďarsko 11 100 Euro na obyvatele.

V rámci Visegrádské skupiny si Česká republika v první polovině sledovaného období vedla nejlépe. Podíl běžného účtu na HDP země vykazovala Česká republika nad kritickou hranicí. Nejhůře si vedlo Maďarsko v první polovině sledovaného období, bylo převážně pod kritickou hranicí a nejhorší výsledek zaznamenalo v roce 2007, kdy podíl BÚ na HDP vykazoval -7,15 %. V další části sledovaného období dříve nejhorší Maďarsko dosáhlo na vysoké hodnoty nad hranicí nuly a Česká republika začala mírně zaostávat. Avšak stále si česká ekonomika držela značný odstup od kritické hranice. Od roku 2010 zaznamenává Česká republika nárůst tohoto indikátoru a lze předpokládat, že si tempo udrží, v roce 2015 dosahovala republika 0,93 %. Což ze sledovaných zemí byla druhá nejvyšší hodnota, první příčku obsadilo již zmiňované Maďarsko se hodnotou 4,17 %, tedy několika násobně vyšší než Česko. Polsko i Slovensko vykázaly záporné hodnoty, avšak stále se hodnoty pohybovaly vysoko nad kritickou hranicí 5 %. Lze tedy říci, že se žádná ze sledovaných zemí nenachází dlouhodobě pod hranicí a mají pro zahraniční investory zajímavé ekonomické zázemí.

6 Seznam použitých zdrojů

Seznam literatury

BRČÁK, Josef a SEKERKA, Bohuslav. 2010. *Makroekonomie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

DURČÁKOVÁ, Jaroslava a MANDEL, Martin. 2010. *Mezinárodní finance*. Praha : Management Press, 2010. ISBN: 978-80-7261-221-5.

HELÍSEK, Mojmír. 2002. *Makroekonomie: základní kurs*. Slaný : Melandrium, 2002. ISBN 80-86175-25-1.

JIRGES, Tibor a PLCHOVÁ, Božena. 1996. *Zahraniční obchod a národní ekonomika*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1996. ISBN: 80-7079-967-6.

KLÍMA, Jan. 2006. *Makroekonomie*. Praha : Alfa Publishing, 2006. ISBN: 80-86851-27-3.

KUBIŠTA, Václav a kol. 2009. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. ISBN: 978-80-7380-191-5.

MANDEL, Martin a DURČÁKOVÁ, Jaroslava. 2016. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha : Management Press, 2016. str. 13. ISBN 978-80-7261-287-1.

MANDEL, Martin a TOMŠÍK, Vladimír. 2008. Praha : Management Press, 2008. ISBN 978-80-7261-185-0.

NEUMANN, Pavel, ŽAMBERSKÝ, Pavel a JIRÁNKOVÁ, Martina. 2010. *Mezinárodní ekonomie*. Praha : Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3276-3.

OLŠOVSKÝ, Rudolf. 2014. ČNB. ČNB. [Online] 16. Zář 2014. [Citace: 12. Ř 2016.] http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/olsovsky_20140916_tk_csu.pdf.

PLCHOVÁ, Božena. 2007. *Zahraniční ekonomické vztahy České republiky*. Praha : Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1285-3.

SAMUELSON, Paul A. a NORDHAUS, William D. 2007. *Ekonomie*. Praha : NS Svoboda, 2007. ISBN 80-205-0494-X.

SVATOŠOVÁ, Libuše a KÁBA, Bohumil. 2008. *Statistické metody II*. Praha : Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

VARADZIN, František. 2013. *Mezinárodní ekonomie*. Praha : Professional Publishing, 2013. ISBN: 978-80-7431-116-1.

Internetové zdroje

ČNB. ČNB. *Přímé zahraniční investice*. [Online] [Citace: 21. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2014_CZ.pdf.

ČNB. *Platební bilance 2006*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/PB_2006_CZ.pdf.

ČNB. *Platební bilance 2007*. [Online] [Citace: 16. LISTOPAD 2016.]
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/pb_2007.pdf.

ČNB. *Platební bilance 2008*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/2008/pb_2008.pdf.

ČNB. *Platební bilance 2009*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/2010/pb_2009.pdf.

ČNB. *Platební bilance 2010*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/2010/pb_2010.pdf. ČNB. *Zpráva o inflaci / I*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]

ČNB. *Zpráva o inflaci / II*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_II/download/zoi_II_2011.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci / III*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_III/download/zoi_III_2011.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci / IV*. [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_IV/download/zoi_IV_2011.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2012 / I.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2012/2012_I/download/zoi_I_2012.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2012 / II.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2012/2012_II/download/zoi_II_2012.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2012 / III.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2012/2012_III/download/zoi_III_2012.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2012 / IV.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2012/2012_IV/download/zoi_IV_2012.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2013 / I.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2013/2013_I/download/zoi_I_2013.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2013 / II.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2013/2013_II/download/zoi_II_2013.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2013 / III.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2013/2013_III/download/zoi_III_2013.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2013 / IV.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2013/2013_IV/download/zoi_IV_2013.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2014 / I.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2014/2014_I/download/zoi_I_2014.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2014 / II.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2014/2014_II/download/zoi_II_2014.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci 2014 / III.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2014/2014_III/download/zoi_III_2014.pdf.

- ČNB. *Zpráva o inflaci 2014 / IV.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2014/2014_IV/download/zoi_IV_2014.pdf.
- ČNB. *Zpráva o inflaci 2015 / I.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2015/2015_I/download/zoi_I_2015.pdf.
- ČNB. *Zpráva o inflaci 2015 / II.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2015/2015_II/download/zoi_II_2015.pdf.
- ČNB. *Zpráva o inflaci 2015 / III.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2015/2015_III/download/zoi_III_2015.pdf.
- ČNB. *Zpráva o inflaci 2015 / IV.* [Online] [Citace: 16. Listopad 2016.]
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2015/2015_IV/download/zoi_IV_2015.pdf.
- ČNB ARAD. *Platební bilance.* [Online] [Citace: 20. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=ADA&p_lang=CS.
- ČNB ARAD. *Položky běžného a kapitálového účtu.* [Online] [Citace: 20. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=47226&p_strid=ADAA&p_lang=CS.
- ČNB ARAD. *Položky finančního účtu.* [Online] [Citace: 20. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=29310&p_strid=ADAA&p_lang=CS.
- ČNB ARAD. *Hrubý domácí produkt.* [Online] [Citace: 21. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=ACCA&p_lang=CS.
- ČNB ARAD. *Investiční pozice vůči zahraničí.* [Online] [Citace: 21. Listopad 2016.]
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=29354&p_strid=ADBA&p_lang=CS.
- ČNB. 2008. Zavedení nového manuálu platební bilance (BPM6). ČNB. [Online] 2008. [Citace: 10. Říjen 2016.]
https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/implementace_manualu_bmp6.html.
- ČSÚ. ČSÚ. *Databáze Eurostatu.* [Online] [Citace: 21. Listopad 2016.]
<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h>.

- IMF. 2009. Balance of Payments and International Investment Position Manual. *IMF*. [Online] 2009. [Citace: 10. Říjen 2016.] <http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>. ISBN 978-1-58906-812-4.
- IMF. 2009. Sixth Edition of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual. *International Monetary Fund*. [Online] 2009. [Citace: 26. Říjen 2016.] <http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>. ISBN 978-1-58906-812-4.
- INVESTOPEDIA. 2008. Reserve Assets. *Investopedia*. [Online] 2008. [Citace: 12. říjen 2016.] <http://www.investopedia.com/terms/r/reserve-assets.asp>.
- LANE, David. nedatováno. Box Plots. *Online Statistics Education*. [Online] nedatováno. [Citace: 22. Listopad 2016.] http://onlinestatbook.com/2/graphing_distributions/boxplots.html.
- UNSD. Detailed structure and explanatory notes. *United Nations Statistics Division*. [Online] [Citace: 26. Říjen 2016.] <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=14>.
- THE WORLD BANK. *Current account balance (%GDP)*. [Online] [Citace: 21. Listopad 2016.] <http://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.GD.ZS>.

7 Přílohy

Příloha 1: Vývoj platební bilance ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BÚ	-74,3	-164,5	-75,3	-89,2	-141,8	-84,8	-63,3	-21,8	7,5	41,4
KÚ	9,9	21,6	26,0	51,3	37,6	12,7	53,0	82,4	32,3	106,1
FÚ	-97,8	-109,6	-43,2	-72,3	-122,3	-74,8	11,7	68,3	63,1	193,8
CH	-33,4	33,2	6,0	-34,4	-18,2	-2,7	22,0	7,7	23,3	46,3

Příloha 2: Vývoj finančního účtu ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
FÚ	-97,8	-109,6	-43,2	-72,3	-122,3	-74,8	11,7	68,3	63,1	193,8
PZI	-90,3	-179,1	-36,3	-37,7	-95,0	-46,8	-121,3	7,4	-80,4	26,6
PI	26,9	57,2	9,1	-158,7	-150,4	-5,8	-54,8	-92,8	90,3	-164,1
FD	-0,7	-1,3	2,6	1,3	4,7	3,7	-8,6	-4,7	-6,0	-4,8
OI	-35,8	-2,2	-58,8	62,1	76,8	-8,6	115,9	-29,7	-13,9	-15,2
RA	2,1	15,7	40,1	60,6	41,4	-17,2	80,5	188,2	73,1	351,3

Příloha 3: Vývoj PZI v ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PZI	-90,3	-179,1	-36,3	-37,7	-95,0	-46,8	-121,3	7,4	-80,4	26,6
Účasti jiné než reinvestice	-20,1	-45,1	-2,6	-12,0	-40,6	4,8	-61,1	14,1	35,3	44,1
Reinvestice zisků	-75,6	-120,0	16,8	-58,7	-64,7	-25,2	-43,1	-70,2	-50,4	-76,0
Dluhové nástroje	5,5	-13,9	-50,6	33,1	10,3	-26,5	-17,0	63,6	-65,3	58,6

Příloha 4: Vývoj portfoliových investic v ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Portfoliové investice	26,9	57,2	9,1	-158,7	-150,4	-5,8	-54,8	-92,8	90,3	-164,1
Účasti a podíly v investičních fondech	37,8	71,5	32,4	-14,6	7,6	-2,7	7,2	8,2	27,1	38,2
Dluhové CP	-10,9	-14,3	-23,3	-144,1	-157,9	-3,1	-62,0	-101,1	63,2	-202,3

Příloha 5: Struktura salda BÚ, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zboží	24,4	10,4	-4,4	65,0	40,4	75,5	123,8	167,0	219,5	210,7
Služby	76,8	88,1	89,3	81,9	78,5	81,3	77,6	70,4	55,7	75,0
Primární výnosy	-164,6	-254,7	-147,7	-216,7	-249,9	-223,3	-237,5	-249,0	-260,8	-243,5
Sekundární výnosy	-10,8	-8,3	-12,4	-19,4	-10,7	-18,2	-27,2	-10,1	-6,9	-0,9

Příloha 6: Vývoj výkonové bilance ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zboží a služby	101,1	98,5	84,8	146,9	118,9	156,8	201,4	237,3	275,2	285,8
Zboží	24,4	10,4	-4,4	65,0	40,4	75,5	123,8	167,0	219,5	210,7
Služby	76,8	88,1	89,3	81,9	78,5	81,3	77,6	70,4	55,7	75,0

Příloha 7: Vývoj primárních výnosů ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prvotní důchody	-164,6	-254,7	-147,7	-216,7	-249,9	-223,3	-237,5	-249,0	-260,8	-243,5
Náhrady zaměstnancům	3,3	-3,6	-24,8	-16,4	-5,1	-2,3	1,5	12,9	22,2	29,8
Důchody z PZI	-190,7	-281,8	-166,5	-242,0	-272,9	-248,8	-251,3	-276,2	-301,2	-299,0
Důchody z PI	4,3	9,2	-8,9	-8,3	-17,7	-17,2	-21,9	-24,0	-25,3	-23,5
Důchody z OI	18,6	21,6	17,0	11,8	12,5	12,1	0,6	5,4	8,9	8,1
Důchody z RA	0,0	0,0	26,1	18,8	11,4	11,1	9,2	6,7	9,7	16,3
Ostatní prvotní důchody	0,0	0,0	9,5	19,4	21,9	21,7	24,4	26,2	24,9	24,8

Příloha 8: Vývoj ostatních investic, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ostatní investice	-35,8	-2,2	-58,8	62,1	76,8	-8,6	115,9	-29,7	-13,9	-15,2
Ostatní účasti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Oběživo a vklady	18,7	-13,9	-51,8	71,5	6,8	0,5	84,7	-135,9	-132,0	-21,2
Půjčky	-60,7	12,4	0,2	-25,2	30,9	1,8	29,1	86,2	96,5	38,3
Pojistné, penzijní programy	0,0	0,0	0,8	0,3	4,7	-2,6	0,6	-3,2	3,6	2,2
Obchodní úvěry a zálohy	11,0	-1,4	-5,9	15,8	39,6	-2,0	12,1	14,9	21,8	-33,0
Jiné pohledávky/závazky	-4,7	0,7	-2,0	-0,3	-5,1	-6,4	-10,6	8,3	-3,9	-2,1

Příloha 9: Vývoj investiční pozice země, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Investiční pozice	-1083,7	-1419,9	-1533,9	-1725,5	-1822,8	-1822,8	-1864,1	-1695,1	-1578,2	-1396,5
Aktiva	1888,2	2118,6	2625,2	2644,2	2837,1	2975,3	3189,3	3736,9	4152,9	4582,5
Pasiva	2971,9	3536,6	4159,1	4369,8	4659,8	4798,1	5053,4	5432,0	5731,1	5979,0

Příloha 10: HDP na obyvatele zemí V4, 2006-2015, řetězové indexy (%)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ČR	x	110,7	114,9	91,6	105,7	104,7	98,7	97,4	99,3	106,0
Slovensko	x	123,8	117,3	96,7	105,1	105,6	102,3	102,2	102,2	103,6
Polsko	x	113,9	117,1	86,5	113,3	105,3	102,0	102,0	103,9	104,7
Maďarsko	x	111,0	105,9	87,9	104,3	103,1	99,0	103,0	102,9	104,7

Příloha 11: Podíl BÚ na HDP ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo BÚ	-74,6	-164,5	-75,3	-89,2	-141,8	-84,8	-63,3	-21,8	7,5	41,4
HDP	3507,1	3831,8	4015,3	3921,8	3953,7	4033,8	4059,9	4098,1	4313,8	4554,6
Podíl v %	-2,12	-4,29	-1,87	-2,27	-3,59	-2,10	-1,56	-0,53	0,17	0,91

Příloha 12: Zahraniční zadluženost ČR, 2006-2015 (mld. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zahraniční zadluženost	1196,4	1377,4	1862,2	1956,0	2164,5	2312,4	2434,2	2733,0	2945,8	3131,6
Krátkodobá	321,6	407,8	736,9	683,5	742,8	870,5	845,3	976,8	1206,5	1364,2
Dlouhodobá	874,8	969,6	1125,3	1272,5	1421,6	1441,9	1588,9	1756,1	1739,9	1767,3
Podíl zadluženosti na HDP (%)	34,1	35,9	46,4	49,9	54,7	57,3	60,0	66,7	68,3	68,8

Příloha 13: HDP na obyvatele zemí V4, 2006-2015, tržní ceny (EUR)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ČR	12100	13400	15400	14100	14900	15600	15400	15000	14900	15800
SK	8400	10400	12200	11800	12400	13100	13400	13700	14000	14500
PL	7200	8200	9600	8300	9400	9900	10100	10300	10700	11200
HU	9100	10100	10700	9400	9800	10100	10000	10300	10600	11100

Příloha 14: Podíl BÚ na HDP zemí V4, 2006-2015 (%)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ČR	-2,02	-4,21	-1,87	-2,37	-3,55	-2,21	-1,53	-0,53	0,21	0,93
SK	-7,74	-5,38	-6,27	-3,4	-4,72	-5,01	0,96	1,92	0,18	-1,29
PL	-4,05	-6,40	-6,76	-4,09	-5,40	-5,17	-3,72	-1,29	-2,04	-0,25
HU	-7,08	-7,15	-6,96	-0,76	0,27	0,81	1,72	3,92	1,96	4,17